

**Παλαίτυπα εκ Χοτσίστης (Hocisht) Κορυτσάς της
βιβλιοθήκης Σωτηρίου Θ. Μπόρτση ή Κράλη**

Ελευθέριος Καρακίτσιος

doi: [10.12681/makedonika.871](https://doi.org/10.12681/makedonika.871)

Copyright © 2014, Ελευθέριος Καρακίτσιος

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Καρακίτσιος Ε. (2004). Παλαίτυπα εκ Χοτσίστης (Hocisht) Κορυτσάς της βιβλιοθήκης Σωτηρίου Θ. Μπόρτση ή Κράλη. *Μακεδονικά*, 34(1), 109–148. <https://doi.org/10.12681/makedonika.871>

ΠΑΛΑΙΤΥΠΑ ΕΚ ΧΟΤΣΙΣΤΗΣ (HOÇISHT) ΚΟΡΥΤΣΑΣ
ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΣΩΤΗΡΙΟΥ Θ. ΜΠΟΡΤΣΗ Ή ΚΡΑΛΗ

Ἡ κωμόπολις τῆς Χοτσίστης εὐρίσκεται 20 χλμ. περίπου ἀπό τὰ ἑλληνικά σύνορα (Κρουταλλοπηγή). Στὰ 1915 λειτουργοῦσε ἀστική¹ Σχολή, ἦτο εὐρωστὴ οἰκονομικά, τὸ ἑλληνικὸ στοιχεῖο ἀριθμοῦσε² 1.536 ἄτομα, ἐνῶ τὸ μουσουλμανικὸ 243 ἄτομα. Τὸ ἔτος 1999 ἡ μαθήτρια Λυκείου Klodianna³, σήμερα βαπτισμένη Ἄννα Ζωηφόρου-Κράλη, φοιτήτρια τῆς γαλλικῆς γλώσσης στὸ Πανεπιστήμιο Ἐλβασανίου καὶ δασκάλα στὸ Φροντιστήριο Ἑλληνικῆς γλώσσης στὴ Χότσιστα Κορυστᾶς μοῦ ἐπέδειξε μερικά βιβλία τοῦ παπποῦ της. Ἡ συχνὴ ἐπαφὴ ποῦ εἶχα ἔκτοτε καὶ ἡ ἐνίσχυσίς μου στὸ ἔργο της ἐκ μέρους τῶν χριστιανῶν τοῦ μετοχίου τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Μπαση Θεσσαλονίκης ὅπου ἐφημερεύω, ἦτο αἰτία νὰ μοῦ ἐμπιστευθῆ τὴν κρυφὴ⁴ βιβλιοθήκη τοῦ παπποῦ της Σωτηρίου Θεοδώρου Κράλη. Ὁ παπποῦς της, μαραγκὸς στὸ ἐπάγγελμα, ἀπόφοιτος τῆς ἀστικῆς σχολῆς Χοτσίστης καὶ γνώστης τῆς ἑλληνικῆς, φρόντισε νὰ κρυφῆ τὰ κάτωθι βιβλία σὲ εἰδικές κρυπτερές ποῦ ὁ ἴδιος ἔκτισε ἐντὸς τοῦ τοίχου τῆς οἰκίας του. Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1906 καὶ ἐκοιμήθη τὸ 1992 μέ διαῦγεια νοσῶν. Ἔως τέλους τῆς ζωῆς του ἐδίδασκε τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα στίς ἐγγονές του, τονώνοντας τὸ ἠθικὸ τῆς οἰκογενείας του ὑπὲρ τῆς μητρὸς Ἐλλάδος, ἀφοῦ εὐτύχησε νὰ ἴδῃ τὸν αὐτοκρημνισμόν τοῦ κομμουνιστικοῦ καθεστώτος τοῦ Ἐνβέρ Χότζα στὴν Ἀλβανία.

Τὰ βιβλία ποῦ ἀριθμοῦσαν τὴ βιβλιοθήκη του εἶναι τὰ κάτωθι:

1. *Ἱστορία τοῦ Πατριαρχείου καὶ ἡ ἐκλογή τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ΄*. Ἔχει 280 σελίδες. Εἶναι κολοβόν. Κυρίως ἀναφέρεται στὸ βιογραφικὸ καὶ τὴν ἐκλογή τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ΄. Εἶναι διαστάσεων 14×20 ἐκ. Ἐξεδόθη στὴν Κωνσταντινούπολι, ὅπως ἀναφέρεται στὴν

1. Βλ. Ἐλ. Καραϊτίσιος, «Παλαίτυπα καὶ ἐνθυμήσεις Χοτσίστης (Hoçisht) Κορυστᾶς», *Μακεδονικά* 33 (2001-2002) 331-338.

2. Βλ. René Puaux, *Δυστιχησμένη Βόρσιος Ἠπειρος*, Πρόλογος Ἀχιλ. Λαζάρου, Ἐκδόσεις Τροχαλία, Χάρτης Ἐθνογραφικὸς Βορείου Ἠπείρου, 1913, σ. 6.

3. Τὸ ὄνομα προέρχεται ἀπὸ τὴ «λίστα ὀνομάτων» ποῦ εἶχαν δικαίωμα νὰ διαλέξουν γιὰ τὰ παιδιά τους δίνοντάς το κατὰ τὴ δήλωση γεννήσεως στὸ Ληξιαρχεῖον. Ὁ Ζωηφόρος Κράλης, γεωπόνος, τὸ διάλεξε γιὰτὸ δεύτερο συνθετικὸ εἶναι Ἄννα, τὸ ὄνομα τῆς μητέρας του.

4. Ἐάν ἓνα βιβλίον χριστιανικὸν καὶ δὴ ἑλληνικὸν ἀνακαλύπτετο ἀπὸ τὸ ἄθεο κομμουνιστικὸ καθεστῶς τοῦ Χότζα, θὰ ἦταν αἰτία ἐκκριζώσεως τῆς οἰκογενείας καὶ ἐξορίας μέ ὅλα τὰ ἄλλα συνακόλουθα.

ἀρχή (...). Ἐν Φαναριῶ Κωνσταντινουπόλεως τῇ 18 Ἰουνίου 1901 / Κ. ΣΠΑ-
ΝΟΥΔΗΣ

2. Φυλλάδα ἐκμαθήσεως τῆς Ἱταλικῆς γλώσσης μέ διαλόγους, 32 σελίδων, ἀκέφαλος-κολοβή διαστάσεων 12×14 ἐκ. μᾶλλον τῆς πρώτης δεκαετίας τοῦ 20οῦ αἰῶνος.

3. Καινή Διαθήκη ἤτοι ΤΑ ΤΕΣΣΕΡΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ / ΚΑΙ / ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. Εἶναι δερματόδετο βιβλίον διαστάσεων 23×16 ἐκ. Ἔχει σελίδες 1-424. Εἶναι ἐκδοσις τοῦ 1879 μέ ἑλληνικό κείμενον καί ἀλβανικό μέ ἑλληνικούς χαρακτήρες ἀλφαβήτου, διότι δέν ὑπῆρχε γραπτὴ ἀλβανικὴ γλῶσσα τόν 19ο αἰῶνα. Στό φ. 4α γράφει: ΤΑ ΤΕΣΣΕΡΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ / ΚΑΙ ΑΙ / ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ / ΠΑΡΑΦΡΑΣΘΕΙΣΑΙ / ΕΚ ΤΟΥ ΑΡΧΕΤΥΠΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ⁵(...) / ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕ / 1879

Ἔχει ἐνθυμήσεις γραμμένες ὄλες μέ ἀπλό γραφίτη ἀπό τόν ἴδιον γραφέα:

α) Στό φ. 1α *Sotirios Th(eodoru) Borshi*. Τό ἐπίθετον του Μπόρσης ἔλαβε ἀπό τὴ γενέτειρά του χωριὸ Μπόρσι Κορυτσᾶς. Τό ἐπίθετό του τό ἄλλαξε τό 1935 μετά ἀπό πιέσεις τοῦ ἀλβανικοῦ κράτους σέ Κράλης, στά πλαίσια τοῦ πλήρους ἐξαλβανισμοῦ τῆς Βορείου Ἡπείρου.

β) Στό φ. 2α *Χρυσάνθη Ἠλία Κάλτσου / 1919* καί *Hrisandi Elia Caltzos*.

γ) Στό φ. 2β *Σωτήρης Θεοδώρου Μπόρσης / 1918*.

4. Εἶναι ἓνα βιβλίον θεάτρον ἀκέφαλον. Ἔχει διαστάσεις 12×18 ἐκ. καί ἀρχίζει ἀπό 8-65 σελίδα. Διαπραγματεύεται τό θέμα: ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΙΑΚΟΣ / ΤΡΑΓΩΔΙΑ / ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ / (...) κ.τ.λ.

Στή σελ. 64: ΣΚΗΝΗ ΣΤ' / ΑΣΜΑ ΤΟΥ ΔΙΑΚΟΥ

(...) Ἄχ τί καιρόν ἐδιάλεξες, ὦ Χάρε νά μέ πάρης /
Ἐνῶ ἀνθίζουν τά βουνά, κι ὁ κάμπος πρασινίζει /
Ἄ δέν ἀκούεις πῶς βροντᾶ τά ὄπλα του ὁ Ἄρης /
Κ' ὑπέρ πατριδος πόλεμον ἀπανταχοῦ σαλπίζεις; /
- Ψῆσατε Τοῦρκοι, ψῆσατε τό εὔμορφον μου σῶμα /
Ἄλλά τοῦ Διάκου τὴν ψυχὴν δέν θέλετε τὴν ψῆσει /
Αὐτὴ θά ἴδῃ ἄνωθεν τοῦ Κράτους σας τό πτώμα /
τοῦ Γένους τὴν ἀνάστασιν καί τότε θά σκιρτήσῃ /
Καί εἰς Οἶτην ἀηδῶν ἢ φύσις ὅταν θάλλῃ /
γλυκόφωνα θά ψάλλῃ
Καί εἰς τοὺς διαβαίνοντας ἀπό τὰς Θερμοπιλάς /

5. Τό ἀναγραφόμενο ἑλληνικό κείμενον στὴν ἴδια σελίδα ἀριστερὰ ὑπάρχει καί στά ἀλβανικά στὴ δεξιὰ πλευρὰ μέ ἑλληνικὴ ἀλφάβητον.

*φωνή τῆς φιλομήλας /
Ἐδῶ θά λέγῃ, ἔπεσεν ὁ Διᾶκος Τούρκους σφάζων /
κι' ἐλευθερίαν κράζων.*

Ἐξεδόθη στήν Ἀθήνα ὅπως ἀναφέρει: *ΤΕΛΟΣ / ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΜΙ-
ΧΑΗΛ ΣΑΛΙΒΕΡΟΥ / ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1914 / ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ (...)*

5. *ΟΙ / ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΑΙΟΙ*. Βιβλίον θεάτρου ἀκέφαλον, ἔχει διαστάσεις 12x18 ἐκ. καί ἀρχίζει ἀπό σελίδα 4 ἕως 48 σελίδα. Εἶναι σταχωμένο μαζί μέ τό ὑπ' ἀριθμ. 4 καί τά ἐπόμενα 5, 6, 7 ἀπό τόν κτήτορά του.

6. *Η ΓΕΝΟΦΕΒΑ / ΗΘΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ* Εἶναι βιβλίον διήγημα τό γνωστόν ἢ *ΓΕΝΟΒΕΦΑ* διαστάσεων 12x18 ἐκ. κολοβόν. Ἔχει σελίδες 1-80 καί εἶναι σταχωμένο μαζί μέ τό ὑπ' ἀριθμ. 4, 5, 6, 7 ἀπό τόν κτήτορά του. Ἐξεδόθη στήν Ἀθήνα. *ΕΚΔΟΤΗΣ ΜΙΧΑΗΛ ΣΑΛΙΒΕΡΟΣ / ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ (...)* 1914

7. *ΙΣΤΟΡΙΑ / ΤΟΥ / ΜΕΓΑΛΟΥ / ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ / ΒΙΟΣ, ΠΟΛΕΜΟΙ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ ΑΥΤΟΥ / ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΙΝ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΑΣ / ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ / 1914*. Ἔχει διαστάσεις 12x18 ἐκ. Ἔχει σελίδες 1-94 καί περιέχει τήν ἱστορία τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Εἶναι σταχωμένο μαζί μέ τά ὑπ' ἀριθμ. 4, 5, 6 ὅλα μαζί ἀπό τόν κτήτορα Σωτήριο Θ. Κράλη ἢ Μπόρτσι.

8. *ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΒΟΝΑΠΑΡΤΗΣ / ΕΚΛΕΚΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ (...)* Διήγημα πού ἔχει διαστάσεις 13x18 ἐκ. καί σελίδες ἀπό 1-48. Ἐξεδόθη στήν Ἀθήνα. *ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ / Π. Α. ΔΙΑΛΗΣΜΑ ΚΑΙ ΣΙΑ / ΒΟΡΕΟΥ 8 - ΑΘΗΝΑΙ*.

9. *Ο / ΧΡΙΣΤΟΣ ΝΙΚΑ / ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ*. Ἔχει διαστάσεις 13x19 ἐκ. Ἔχει σελίδες 1-143. Ἐξεδόθη στήν Ἀθήνα. *ΕΚΔΟΣΙΣ ΒΙΒΛΙΟΠΛΑΣΙΟΥ ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ / ΥΠΟ / ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Κ. ΜΙΣΙΤΣΗ / ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ / 1904 /* Γιά νά ἐκδοθῇ χρησιμοποίησε συνδρομητάς Χορτοσίτης, ὅπως θά ἰδοῦμε στή συνέχεια στήν κατ' ἐκλογὴν παρουσίασι τοῦ πίνακος τῶν συνδρομητῶν:

ΑΘΗΝΩΝ: Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιερέας

<i>Ἡγούμενος Δουλγέρης Ι. Μ. Πεντέλης</i>	
<i>Τιμόθεος Ἀναστασίου</i>	<i>Ἀρχιμανδρίτης</i>
<i>Χρῦσανθος Μακρῆς</i>	<i>Ἀρχιμανδρίτης</i>
<i>Γεράσιμος Βεργινιάδης</i>	<i>Ἀρχιμανδρίτης</i>
<i>Κ. Διαλησιμᾶς</i>	-
<i>Χ. Ἰωαννίδης</i>	<i>Καθηγητής</i>
<i>Ἀγ. Διαλησιμᾶς</i>	<i>Σχολάχης</i>
<i>Κ. Σακελλαρίου</i>	<i>ἱατρός</i>
<i>Μ. Λιβαδινός</i>	<i>ἱερεὺς</i>
<i>Μπρατουιώτης</i>	»
<i>Χ. Καλαφάτης</i>	»

Δανιήλ Κουτλουμουσιανός	μοναχός
Δ. Χ. Ματθόπουλος	φιλόλογος-θεολόγος
Γ. Στρατούλης	ἔμπορος
Ἄντ. Βαρβαρίγος	»
Δ. Τερζόπουλος	»
Κ. Μαλικόπουλος	»
Χ. Μητρόπουλος	»
Ἄθ. Χριστογιαννόπουλος	
Ἡλ. Μαγγιῶρος	
Ἄθ. Καλοντοῦρος	
Παν. Τρεμπέλας	φιλόλογος
Κ. Διαλησιμᾶ	
Αἰκ. Ματθαιοπούλου	
Ἰω. Πέτκος	
Μακάριος Μυριανθεύς	
Δ. Λεκάκης	
Ἄρ. Θεοδοσίου	
Ἰω. Λαλιώτης	
(.....)	
Βασ. Χριστόπουλος	Δεκανεὺς ἱππικῶν
Ἰακ. Σταμάτης	Ἱεροδιάκονος Ἁγ. Τριῆκης
(.....)	
Μονή Πεντέλης	
(.....)	
Ἡλ. Πετρόπουλος Χοτσιασινός	
Σολομών Νάφ	
(.....)	

Ἄχαΐας ἐπαρχία ἔχει ἀρκετὰ ὀνόματα ἐπίσης: Ἄγα Λαμίας, Ἄμφισσης, Ἄργους, Ἄγυιᾶς Βόλου, Ἄργαλαστῆς, Μακρινίτσας ἔχει συνδρομητὰς περὶ-που 40, Λεχώνια 10, Διστόμου Μονή Ὁσίου Λουκᾶ 9, Ἰθάκης, Καρπενησίου, Λευκάδος, Πειραιῶς, Ποταμοῦ Κυθήρων, Πύργου Ἡλείας, Φαρσάλων, Ἄ-γιασμένον Κρήτης, Ἁγίου Ὁρους Αἰκατερίνης (Κατερίνης), Βατούμ Ρωσίας 20 συνδρομηταί, Βοστίνης 12, Δράμας, Μεταλλείων ΔΕΝΕΚ Διδῆλοι Ἀστικῆς Σχολῆς καθηγηταί 10 μαθητῆς 9, Κων/λεως 31 συνδρομητῆς Σάρδεων 2. Ἰωακειμείου Παρθεναγωγείου συνδρομητῆς 65, Σμύρνης 160 συνδρομητῆς, Καλύμνου 30 ἄτομα, Μυριόφυτο 15, Γανόχωρων, Ζίτσης 15, Πανόρμου 2, Σάμου 56, Σινώπης Πόντου 21, Σύμης 26, Σερρών 9 ἱερεῖς ἐκ τοῦ συνόλου 65, Νιγηρίτης 39, Λιβαδίου Ὀλύμπου 5 κ.τ.λ.

Τό βιβλίον εἶναι σταχωμένον μέ τό ὑπ' ἀριθμ. 65, 66 καί 67 ἀπό τόν Σωτήριον Κράλη.

10. Καταστήματα ΜΙΧΑΗΛ ΣΑΛΙΒΕΡΟΥ / ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ / ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ.

Ἐναφέρω χάριν συντομίας μόνον τοὺς τίτλους τοῦ καθενὸς βιβλιαρίου, ἥτοι:

11. Βίος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ	σσ. 1-20
12. Βίος Κασσιανῆς	σσ. 1-25
13. Μᾶρκος Βότσαρης ἥρωα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως. 25η Μαρτίου	σσ. 1-32
14. Βίος τοῦ Ἀθανασίου Διακόνου	σσ. 1-32
15. Βίος τοῦ Κων/νου Κανάρη	σσ. 1-18
16. Ἀρματολοὶ καὶ κλέφται	σσ. 1-40
17. Θυσία Ἀβραάμ	σσ. 1-18
18. Τελευταῖαι στιγμαὶ Μεγ. Ναπολέοντος	σσ. 1-22
19. Ἱστορία Μεγάλου Ἀλεξάνδρου	σσ. 1-26
20. Ἡ Πατρίς μας	σσ. 1-16
21. Ἱστορία Ἑλληνοτουρκικοῦ πολέμου	σσ. 1-42
22. Ἱστορία Κολοκοτρώνη	σσ. 1-18
23. Κατζαντώνης (συγγ.) ὑπὸ Ράμφου	σσ. 1-48
24. Τὸ καλὸ καὶ τὸ κακὸν ὑπὸ	σσ. 1-22
25. Τὰ 36 νέα παραμῦθια	σσ. 1-48
26. Τὰ 45 παραμῦθια τοῦ λαοῦ	σσ. 1-48
27. Τὰ 50 παραμῦθια τοῦ λαοῦ	σσ. 1-48
28. Τὰ 52 παραμῦθια τοῦ λαοῦ	σσ. 1-48
29. Βίος τοῦ Μπερτόλδου	σσ. 1-14
30. Βίος τοῦ Μπερτόλδινου	σσ. 1-14
31. Βίος τοῦ Κακασένου	σσ. 1-12
32. Βίος Αἰσώπου	σσ. 1-10
33. Μῦθοι Αἰσώπου	σσ. 1-60
34. Ἡ Γενοβέφα	σσ. 1-18
35. Τὸ φορικτὸν λάθος	σσ. 1-16
36. Μάγη τοῦ Ὁραλογίου	σσ. 1-12
37. Τὰ Μυστήρια τοῦ Μπόσκου	σσ. 1-18
38. Πνευματικὸς καθρέφτης	σσ. 1-24
39. Ὀδοιπόρος	σσ. 1-24
40. Τὸ καναρίνι	σσ. 1-16
41. Ὁ Φιάκας	σσ. 1-18
42. Ἄβαξ	σσ. 1-14
43. Ἀφροδίτη ἢ φιλομυδῆς	σσ. 1-12
44. Τὰ λιανοτράγουδα	σσ. 1-12
45. Ὁ Σεβνταλῆς τραγουδιστῆς	σσ. 1-12

46. Ὁ νέος τραγουδιστής	σσ. 1-12
47. Τραγούδια τοῦ Μαΐου	σσ. 1-12
48. Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος	σσ. 1-22
49. Μικρός ὄνειροκοίτης	σσ. 1-48
50. Ἀγαθαγγέλου χρησιμοί	σσ. 1-20
51. Διηγήματα τοῦ ποδογύρου	σσ. 1-22
52. Διηγήματα Δημητρακοπούλου	σσ. 1-18
53. Οἰκιακή μαγειρική	σσ. 1-50
54. Βιογραφία τοῦ Πετμεξᾶ	σσ. 1-12
55. Παιδικοί διάλογοι	σσ. 1-36
56. Ροβινσῶν	σσ. 1-28
57. Ὁ κύριος Κρομμύδας	σσ. 1-18
58. Ναστραδὶν Χότζας	σσ. 1-40
59. Σεβᾶχ θαλασσινός	σσ. 1-26
60. Συντίπα μυθολογικόν	σσ. 1-22
61. Ὁ νέος Κόσμος	σσ. 1-18
62. Ἐρωτική ἐπιστολογραφία	σσ. 1-18
63. Λαϊκὴ ἀστρονομία	σσ. 1-18
- ᾽Όλα εἶναι διαστάσεων 12x18 ἐκ. τῆς ἰδίας ἐκδόσεως.

64. ΕΓΚΩΜΙΑ ΚΑΙ ΥΜΝΟΙ / ΚΑΙΣΑΡΙΟΥ ΔΑΠΟΝΤΕ / Μοναχοῦ Ξεροποταμινουῦ / Εἰς τὴν Παναγίαν, τοὺς Ἀρχαγγέλους καὶ / διαφόρους Ἁγίους/. ΕΙΛΗΜΕΝΑ / ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΕΡΙΚΟΥ / τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρός ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ / Διαλόγου Πάπα Ρώμης / ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΑΠΑΝΑΙΣ / ΣΑΒΒΑ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ / Κελλιῶτου Βατοπεδινουῦ / ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ / ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ / 1908.

Ἔχει ἐν ὄλῳ 165 σελίδας καὶ στὰ τελευταία φύλλα περιλαμβάνονται οἱ συνδρομηταί. Ἐκ τοῦ Ἁγίου Ὅρους ἔχομεν 139 μοναχοὺς τὸ πλεῖστον καὶ ἐλαχίστους ἐκεῖ ἐργαζομένους. Ἀπὸ τῆ Θεολογικῆν Σχολήν Χάλκης ἔχομεν 14 συνδρομητάς καὶ ἀπὸ τῆ Σμύρνην 3 μόνον.

65. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΚΑΙ ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ / ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ / ΤΟΥ ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ / (ἀθλήσαντος ἐν Μυτιλήνῃ) / ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΥΠΟ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΤΣΟΥΓΡΟΥ / ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ / ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Ι. ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ / 1908. Ὁ Ἅγιος ἄθλησεν εἰς Μυτιλήνην. Τὸ βιβλίον ἔχει 32 σελίδες. ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ / ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Ι. ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ / 1908.

66. ΩΦΕΛΙΜΟΣ ΑΛΛΗΓΟΡΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ / ΠΕΡΙ ΑΝΘΡΩΠΟΥ / ΣΥΝΤΕΘΕΙΣΑ / ὑπὸ τοῦ εὐγενεστάτου ἄρχοντος Ποστελνίκου / ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ (...) Τὸ πρῶ-

τον ἐξεδόθη ἀναλώμασι τῶν τιμωτάτων ἐν / πραγματευταῖς αὐταδέλδων Ἰωάννου Ρέσσου εἰς / καὶ προσηνέχθη δι' ἐπιστασίαις δὲ κύριου / Φιλίππου Θεοφίλου ἐν ἔτει 1805 / ἐκδίδεται τὸ δεύτερον ὑπὸ Κοσμά Γ. Καραμηνᾶ μοναχοῦ ζωγράφου / Σμύρνης / τυπογραφεῖον Ν. Μαροκοπούλου / 1908. Ἔχει σελίδες 1-22. Εἶναι κολοβόν.

67. ΙΣΤΟΡΙΑ / ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ / ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ / τοῦ ΣΟΛΩΝΟΣ ΒΛΑΣΙΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΓΚΟΡΤΣΗ / (...) ΕΚΔΟΣΙΣ ΑΤΛΑΝΤΙΔΟΣ ΕΝ ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ⁶. Τὸ βιβλίον ἔχει διαστάσεις 23×16 ἐκ. καὶ 286 σελίδες. Εἶναι πανόδετο. Στό φ. 1α ἀναγράφεται: πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν νεότητα / τὸ νὰ μάθη καὶ μελετήσῃ / τὰ παραδείγματα ἐνὸς ἔθνους / ποῦ ἔγινε μέγα (...).

68. ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ Ν. ΚΥΡΙΑΚΟΥ / Η / ΚΑΣΣΙΑΝΗ / ΟΛΟΚΛΗΡΟΣ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ Ο ΒΙΟΣ / ΤΗΣ ΕΜΠΝΕΥΣΜΕΝΗΣ ΜΟΝΑΧΗΣ / (...) ΕΚΔΟΤΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ «ΑΤΛΑΝΤΙΔΟΣ» ΕΝ ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ. Τὸ βιβλίον ἔχει 780 σελίδες καὶ ἐξεδόθη στὴν Ἀμερικὴ. Εἶναι πανόδετο διαστάσεων 16×23 ἐκ.

69. ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ / ΕΥΡΩΠΗΣ / ΑΣΙΑΣ / ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ. Ἀκέφαλον-κολοβόν 25-102 σελίδες, διαστάσεων 13×18 ἐκ.

70. ΙΣΤΟΡΙΑ Ἀκέφαλον-κολοβόν ἀρχίζει ἀπὸ τὴν 5-148 σελίδα. Εἶναι ἱστορία ἀρχαίων χρόνων καὶ στὰ περιεχόμενα ἀναφέρονται ἐκτὸς τῶν ἄλλων Α' ΜΕΡΟΣ / Φίλιππος ὁ Μακεδών, Ἀλέξανδρος ὁ μέγας, Περί τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου. ΜΕΡΟΣ Β' / Περί κτίσεως τῆς Ρώμης, Βασιλεῖς Ρώμης (...) Πύρρος ὁ βασιλεὺς τῆς Ἠπειροῦ, διαστάσεων 12×18 ἐκ.

71. ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ / ΤΗ. RIBOT / ΑΙ ΑΣΘΕΝΙΑΙ / ΤΗΣ / ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΟΣ / μετάφρασις / Πετρούλας Ψηλορείτη. Εἶναι διαστάσεων 14×21 καὶ ἔχει σελίδες 156. Εἶναι κολοβόν.

Στὴ σ. 19 ὑπάρχει γραμμὴ ἐνθύμησις στὰ ἄλβανικά:

α) *Kujtim nga Sotir Krali* (= Ἐνθύμησις ἀπὸ Σωτηρίου Κράλη)

β) Ἐντὸς τοῦ βιβλίου ὑπῆρχε μία φωτογραφία τοῦ Σωτηρίου Κράλη.

γ) Ἐντὸς τοῦ βιβλίου ὑπῆρχε ἓνα ἑλληνικὸ χαρτονόμισμα μὲ ἡμερομηνία 6.4.1940 ΔΡΑΧΜΑΙ 10 ΔΕΚΑ. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ὁ Σωτήριος Θ. Κράλης ἀπὸ τῆς Χοτσιάιτας εἶχε δοσοληψίαις μὲ τὴν Ἑλλάδα ἕως τὸ 1945 ποῦ ἐπεβλήθη καὶ ὁ κομμουνισμὸς στὴν Ἀλβανία καὶ ἔκτοτε ἀπομονώθηκε στὴ Χοτσιάτα.

6. Ὁ Σωτήριος Θεοδώρου Κράλης προμηθεύεται βιβλία καὶ ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ, ὅπου ὑπάρχει ἀδελφότητα Ἑλλήνων Χοτσιάιτης.

72. Ο ΚΑΤΣΑΝΤΩΝΗΣ / ΚΛΕΦΤΙΚΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ Η / ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ / ΥΠΟ / Κ. ΡΑΜΦΟΥ / ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ (...) ΣΑΛΙΒΕΡΟΥ / ΑΘΗΝΑΙΣ / 1908 διαστάσεων 18x14 εκ. Έχει σελίδες 1-48.

73. ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ / ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ /

Έχει σελίδες 89 άρχίζει με την ίδρυσιν τῆς πρώτης ἐκκλησίας ἡτοι:

1) Ἡ ἑορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς καὶ ἡ ἐπιφοίτησις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (...) ἔως καὶ τὴν Βυζαντινὴν ἱστορίαν μέχρι τὸν Μέγαν Φώτιον καὶ περιληπτικὰ κεφάλαια γὰρ τοὺς διαμαρτυρομένους (...)

29) Ἡ διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ Τουρκοκρατίας ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης καὶ τὰ προνόμια

30) Τὰ μοναστήρια κατὰ τὴν δουλείαν φύλακες τῆς ἐθνικῆς παιδείας καὶ τῆς θρησκείας

31) Ἡ διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἐλευθέρου κράτους μετὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτοῦ

32) Τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα / Ἐπίλογος / (...) / ΣΙΔΕΡΗ ἐν Ἀθήναις. Έχει διαστάσεις 14x21 εκ.

74. ΓΕΝΙΚΗ / ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ / ΣΥΝΤΟΜΟΣ / Δ. Η. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ δ.φ. / (...) ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ / ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ ΔΙΧΩΣ ΝΑΧΟΥΜΕ / ΤΗ ΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΑΙΤΙΟΥ εἶναι σχόλιον στὸ Α΄ θεώρημα Ἡ ὑπόστασις εἶναι ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῆς προγενεστέρᾳ τῶν τροποποιήσεών τῆς

δ) Στὴ σ. 4 στὸ θεώρημα Ε΄ / Εἰς τὴν φύσιν δέν δύναται νά ὑπάρξουν δύο ἢ περισσότερα ὑποστάσεις τῆς αὐτῆς ἡτοι τῆς αὐτῆς ιδιότητος (ύφης = ΔΙΑΓΡΑΦΕΤΑΙ ἢ λέξις * καὶ παραπέμπει στήν ὡα γράφοντας: * ΔΕΝ Τ' ΑΡΕΣΕΙ Τ' ΑΝΤΩΝΗ Κ. Η ΛΕΞΙ Η ΠΕΡΙΕΚΤΙΚΗ, Η ΑΠΟΛΥΤΗ ΕΧΕΙ ΣΥΝΙΘΗΣΕΙ - ΚΑΤΑ / ΠΟΘΕΝ ΔΕΙΧΝΕΙ - ΝΑ ΚΛΙΝΗ ΤΟΝ ΟΡΙΣΜΟ ΤΗΣ ΣΚΕΨΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ / συμπλεγματικό μονόγραμμα τοῦ Σ καὶ Μ).

ε) στή σ. 45 κάτω ὡα: ἐννοεῖ τὸν Καρτέσιον, κυρίως Bruno

στ) στή σ. 46 κάτω ὡα: πρβλ. Bucher καὶ Leibnitz

ζ) σ. 48 κάτω ὡα: * ΕΝΑ ΤΡΟΜΕΡΟ ΛΑΘΟΣ ΒΑΣΙΚΟ ΣΕ ΚΑΝΕΙ ΝΑ ΧΑΛΑΣ ΟΛΟΤΕΛΑ ΟΛΟ ΤΟΝ / ΕΙΡΜΟ ΤΗΣ ΣΚΕΨΗΣ, ΠΡΟΣΕΧΕ ΟΤΑΝ ΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΞΕΡΕΙΣ ΠΩΣ / ΘΑ ΔΙΑΒΑΣΤΗΣ / 11/31 (= Νοέμβριος 1931) ΑΝΤΩΝΗΣ Σ(υμεών) ΜΠΟΡΣΗΣ

Ὁ Ἀντώνιος Συμεών Μπόρσης εἶναι ἀδελφός τοῦ Θεοδώρου Μπόρση πατέρα τοῦ Σωτηρίου Θεοδώρου Μπόρση. Ἀπὸ ὅτι φαίνεται ὅλες οἱ παραπομπές στὸ βιβλίο αὐτὸ εἶναι τοῦ ἰδίου τοῦ Ἀντωνίου Μπόρση, πού προφανῶς εἶναι μορφωμένος. Ἀπὸ ὅ,τι μέ πληροφορήσε ὁ Ζωηφόρος Σωτηρίου Κράλης υἱός τοῦ Σωτηρίου Μπόρση, πού εἶναι γεωπόνος, ὁ Ἀντώνιος εἶχε σπουδάσει στήν Κωνσταντινούπολη καὶ διετέλεσε καθηγητὴς στήν Ἀστική Σχολή Χοτσιότης ἐπὶ πολλὰ χρόνια. Ἐζῆσε καὶ πέθανε στή Χοτσιόσια.

η) Στή σ. 49 σημειώνει ὁ ἴδιος γραφεύς: *ordo ac connexio rerum idem est ac ordo / et conexio idearum μεταφυσικός παραλληλισμός ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν δυαλισμὸν Καρτεσιῶν / καὶ ἐμπειρισμὸς Locke BIBΛ/ΛΕΙΟΝ Ι. ΣΙΔΕΡΗ*

Τὸ βιβλίον ἔχει διαστάσεις 13x21 καὶ ἐν ὅλῳ 112 σελίδες. Σταχωμένη μὲ τὸ ὑπ' ἀριθμ. 74.

α) Στή σ. 1 ἄνω ὦα γράφει ἐνθύμησι μὲ ἀπλό γραφίτη: *Σωτήριος Θεοδώρου Μπόρτσου / 1927*

β) Στή σ. 65 ἄνω ὦα μὲ ἀπλό γραφίτη εἶναι σημειωμένο: *Σωτήριος Θεοδώρου Μπόρτσου τῆ 19 Ἀπριλίου / κατὰ τὸ ἔτος 1921*

γ) Στή σ. 112 κάτω ὦα: *Σωτήριος Θεοδώρου Μπόρτσου τῆ 27 / Μαΐου κατὰ τὸ ἔτος 1921*

Τὸ ἐπίθετο Μπόρτσου εἶναι τοπωνυμικὸ τοῦ χωριοῦ Μπόρτσι ἀπ' ὅπου κατάρχεται ὁ παπποῦς τοῦ Σωτηρίου. Ἀργότερα, ὅπως ἀνέφερα, ἔλαβε τὸ ὄνομα Κράλης.

75. *Η ΟΔΟΣ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ / EN MESSON YPIEINHΣ / ANEY ΦΑΡΜΑΚΩΝ* τοῦ REDDIE MALLETT / *μετάφρασις Ἀλεξάνδρου Μιχαηλίδου / (...) ΕΚΔΟΣΙΣ Μ. ΣΑΛΙΒΕΡΟΥ / ΑΘΗΝΑΙ.* Τὸ βιβλίον ἔχει διαστάσεις 10x15 ἐκ., σχῆμα τσέπης μὲ 152 σελίδες. Διαπραγματεύεται πολλὰ θέματα ὅπως: *Ξηροφαγία, διαιτητική, ἄλας, κρέας, τὰ ὀπωρικά κ.λπ.*

76. *ΗΘΙΚΗ.* Τὸ βιβλίον εἶναι κολοβόν, διαστάσεων 20x14 ἐκ. μὲ 314 ἐναπομείναντες σελίδες.

Ἔχει ἐνθυμήσεις ὅπως σ. 1 ἄνω ὦα μὲ μελάνι πένης:

α) *Libido* = τὸ θυμικόν

β) *Ὁ φίλος Ἀντώνης Κουγιουμτζέλης πα / ρασυρόμενος ἀπ' τὸν ἀγαλίωτο καλπα / σμὸ τῆς παντογνωσίας του, κάνει τὴν κου / ταμάρα νὰ ... κρῖνη καὶ νὰ ἐπικρῖνη τὸν Σπινόζα καὶ νὰ χαρακτηρίζη τὴν φιλοσοφία του / ἀσαφῆ καὶ τὰ παρόμοια γιὰ τὸν ἀπλοῦ / στατο λόγο ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ τὴν ἀντιληφθῆ / 23.1.31 (σύμπλεγμα μονογραφῆς)*

γ) ἀπόλυτος προορισμὸς = τὸν κακὸν τοῦ τὸν καιρὸ σύλληψις στή σ. 3 γράφει πάλι: α) *ΔΗΛΑΔΗ ΝΑ ΕΧΟΥΜΕ ΕΝΩΣΗ ΤΟΥ* στὰ νεώτερα χρόνια τέτοιο / σύστημα ἔκανε ὁ Leibnitz ποῦ ἀποκλίνει στὸν ἰδεαλισμὸ Fechner (νόμος Weber) ἐπέκτασις Hoffding / ὁ Flackenberf / *Geschichte der neuen Philosophie* λέγει τὸ τοῦ Fechner *idealistische gewendeter / Spinozismus* (τὸ ὄντως ὁ εἶνε βέβαιον ἐμφανίζεται / ὡς διπλοῦν καὶ εἶνε ἀδιαχώριστα - Wundt < ὀφείλει / νὰ νοεῖται μόνον ὡς ἐμπειρικὴ κύρωσις τοῦ ὅτι ἀντι / στοιχοῦσι κ.τ.λ. *. Ἡ παραπομπὴ γίνεται γιὰ τὴν ζ' ἐνθύμησι τῆς σ. 48.

77. *Ὁ λήσταρχος Κακαλάτης / καὶ ἡ Ὅρθανή.* Εἶναι βιογραφικὸ τοῦ λήσταρχου Κακαλάτη-Νταβέλη κ.τ.λ. Εἶναι 14x20 ἐκ., σσ. 23-850. Ἀκέφαλον-κολοβόν.

78. *Ὁ Φαντομάς*. Εἶναι ἀκέφαλο κολοβό, διαστάσεων 14×20 ἐκ., σσ. 23-850. Μυθιστόρημα.

79. *ΡΟΜΑΝΤΖΟ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ* / Ἀθήνα 10.7.1936. Ἔχει σελίδες 1-142. Πρόκειται γιὰ τὸ γνωστὸ περιοδικό.

80. / *ΗΛΙΑ ΙΟΥΛΑ ΤΖΑΝΕΤΗ / ΦΙΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ* / Εἶναι ἀκέφαλο-κολοβό. Ἔχει σελίδες 3-208, διαστάσεων 13×20 ἐκ. Ἀποκαλυπτικὸ γιὰ τὴ Φιλικὴ Ἐταιρεία ὅπως ἄλλα βιβλία. Μὲ ὅλα τὰ ὀνόματα τῶν Φιλικῶν καὶ τὸ ἀποκρυπτογραφημένο σύστημά της. Ἐξεδόθη στὴν Ἀμερικὴ μᾶλλον στὴ Μασσαχουσέτη τὸ 1928, ὅπως φαίνεται στὸ παρακάτω βιβλίο ὑπ' ἀριθμ. 84 τοῦ ἴδιου συγγραφέως πανομοιότυπη ἔκδοσις. Στὴ σ. 184 γράφει:

Κατάλογος μελῶν τινῶν τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας / ἀναφερομένων εἰς ἀνευρεθέντα ἔγγραφα: Παραθέτωμεν κατωτέρω εἰς ἀλφαβητικὴν σειρᾶν τὰ ὀνόματα 1100 περίπου Φιλικῶν, ὡς καὶ τῶν / τόπων καταγωγῆς / των. Ὁ κατάλογος φυσικὰ ἐλλιπὴς / καθ' ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν ἀνήρχοντο / εἰς 60000 περίπου μελῶν. Δημοσιεύομεν / τὰ ὀνόματα μόνον ἐκείνων ποῦ / ἀναφέρονται εἰς ἔγγραφα ποῦ ἐρευνήσαν / οἱ ἀσχοληθέντες μὲ τὴν Ἐταιρείαν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν / Ἐπανάστασιν. Τὰ ὑπόλοιπα ὀνόματα ἀποτελοῦν / τὴν μεγάλην στρατιάν τῶν ἀγνώστων ἀγωνιστῶν / τῆς Ἑθνικῆς Ἐθνεγερσίας. Πλεῖστοι ἐξ' αὐτῶν ἐμνήθησαν εἰς Ρωσίαν / καὶ ἄλλας ἡγεμονίας καὶ εἰς ἄλλας χώρας / Εἰς τὸν κατάλογον αὐτῶν δέον νὰ προστεθῶσιν / Ζαῖμαι, Λόντιοι, Δεληγιάνναι, Μαυρομιχάλοι, Πλαποῦται / Νοταραῖοι, Μποτσαραῖοι (...) κ.λπ.

Στὴ σελίδα 100 κατ' ἀλφαβητικὴ σειρᾶ ἀρχίζον τὰ ὀνόματα τῶν Φιλικῶν ἀπὸ τὰ ὁποῖα κατ' ἐπιλογὴν ἀναφέρω μερικὰ δεῖχνον τὴν καταγωγὴν των:

σ. 185: Ἀγαθάγγελος ἐπίσκοπος Ἐλους	Πελοπόννησος (...)
σ. 187: Ἄνθιμος Γαζῆς	Πήλιον
Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός	Παλαιαὶ Πάτραι
Γρηγόριος ἐπίσκοπος Ναυπλίας	Ναῦπλιον (...)
σ. 188: Γρηγόριος Δικαῖος (Παπαφλέσσας)	Πελοπόννησος (...)
σ. 189: Ζαχαρίας ἐπίσκοπος Κορίνθου	Κόρινθος (...)
σ. 190: Θεόφιλος ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας	Ἀλεξάνδρεια (...)
Ἰωσήφ Θεοδωρόπουλος	Κων/λις (...)
Ἰάκωβος Θεοδωρίδης ἱερέας	Ἦδρα (...)
Ἰγνάτιος ἐπίσκοπος Ἀρδαμερίου	Ἀρδαμερίου (...)
Ἰερόθεος ἐπίσκοπος Πάρου-Νάξου	Πάρου (...)
Ἰωακεῖμ ἐπίσκοπος Μαρτίνης	Μαρτίνη (...)
Ἰωσήφ ἐπίσκοπος Ἀνδρούτσης	Ἀνδρούτση (...)
Λεόντιος Ἰωάννου ἱερεὺς	Κων/λις (...)
Στέργιος Ἰωαννίδης	Πήλιον (...)

σ. 192: Βυᾶρος Καποδίστριας	Κέρχυρα (...)
Αὔγουστίνος Καποδίστριας	Κέρχυρα (...)
σ. 193: Α. Καρακίτσιος	Μονεμβασιά (...)
σ. 199: Ι. Νικόγλου	Φιλπούτολις (...)
σ. 199: Π. Νικολόπουλος	Σμύρνη (...)
σ. 199: Ι. Παπανικολάου	Πόντος (...)
σ. 199: Γεωργάκης Ὀλύμπιος	Ὀλυμπία (...)
σ. 203: Μιχαήλ Σουτσοσ ἡγεμῶν Μολδαβίας	Μολδαβία (...)
Γρηγόριος Σουτσοσ	Κων/λις
σ. 205: Ἀθανάσιος Τσακάλωφ	Ἰωάννινα
σ. 205: Νικηφόρος Τσακάλωφ	Ἰωάννινα
σ. 207: Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης	Κων/λις
Νικόλαος Ὑψηλάντης	Κων/λις
Γεώργιος Ὑψηλάντης	Κων/λις
Φιλόθεος ἐπίσκοπος Δημητσάνης	Δημητσάνα (...) κ.λπ.

Τό βιβλίο ὑπ' ἀριθμ. 83 καί 84 εἶναι μαζί σταχωμένα ἀπό τόν κτήτορα τῆς βιβλιοθήκης.

81. Η ΗΘΙΚΗ ΤΗΣ ΕΙΡΩΝΕΙΑΣ / ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ Γ. Δ. ΦΕΞΗ / ΑΘΗΝΑΙ.

Εἶναι διαστάσεων 13x21 ἐκ., ἔχει ἐν ὄλῳ 1-148 σελίδων.

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

κεφ. 1 Ἀντίφαισις τοῦ ἀνθρώπου	σελ.	3
κεφ. 2 Ἡ ἀποστολή τῆς ἠθικῆς	»	25
κεφ. 3 Αἱ ἀνηθικότητες τῆς ἠθικῆς	»	69
κεφ. 4 Ἡ εἰρωνεΐα ὡς ἠθικὴ στάσις	»	114 κ.λπ.

82. ΘΕΑΤΗΣ Ἀθήνα 22 Ἀπριλίου 1939 / ἀρ. φύλλον 745. Εἶναι περιοδικό διαστάσεων, 24x34 ἐκ. σσ. 1-50. Τό περιοδικό ἔχει ποικίλα θέματα, ὅπως λ.χ. στή σ. 45 γράφει. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΛΗΑΣ ΑΘΗΝΑΣ / Η ΙΔΡΥΣΙΣ ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΡΙΖΑΡΕΙΟΥ ΣΧΟΛΗΣ / ... Τέτοια περιοδικά, ἐφημερίδας ἔχει ὀκτώ κομμάτια στή βιβλιοθήκη του ὁ Σωτήριος Κράλης.

83. ΣΥΝΕΚΔΗΜΟΣ / ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥ / ἔχει σελ. ἀπό 195 ἕως 724. Τουτέστιν ἀκέφαλον-κολοβό τό θρησκεινικό γνωστό βιβλίο. ἔχει διαστάσεις 10x17 ἐκ.

84. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ / ΤΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ / «Η ΕΘΝΙΚΗ ΑΜΥΝΑ» / ΙΔΡΥΘΕΝΤΟΣ ΤΗ 23 ΙΟΥΝΙΟΥ / 1907 / ἐν LOWELL, MASS(αχουσέτης) / ΤΥΠΟΙΣ ΑΡΙΣΤ. ΜΑΛΙΚΟΥΡΤΗ / 394 MARKETST LOWELL MASS(αχουσέτης) / Στο τελευταίο λευκό φ. 1β ἔχει τήν σημείωσι S. Borsjaris (= Σ. Μπορσάρης)

85. ΦΥΛΑΞ ΑΓΓΕΛΟΣ / ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ / ΤΥΠΟΙΣ ΠΑΠΑΠΑΥΛΟΥ καί ΣΙΑ / 1919.

Είναι διαστάσεων 13×19 εκ. και έχει τις κάτωθεν σημειώσεις:

α) Στο φ. 1β σημειώσεις με πέννα μελάνης: *βάσανα πηκρά / κακά σιμένα ηταν γραμένα / από μουντάδωση η στρατά του χοριού / διχός νά τα περιμενου αλα ο Θεός / ινί πολι μιγάλους / αφινι να βρουν η απονι ανθρωπή / να μου φάγουν τήν ψιχί μου κι θιος / Λοιπόν αγαπιτί μου θιε μου / Σε εβλογον υπομέ(νω) δοξάσι / (δυσανάγνωστη φράσι) Ι(ωάννης) Βαζούρας*

β) Στη σ. 3 άνω ώα ο ίδιος γραφεύς με τήν ένθύμησι α' σημειώνει: *ο ανθρωπος όταν τόν βροίκουν / τα βάσανα τα δικαμου πρεπέ / να κανι επομονίν δια τόν λόγον οπου / παρακαλέσι τον Θεόν / Αγαπιτί μου οπου θεός / απάντησου εμείς γράμα / Διωτή θα γνορίζουν / πρέπει να μπορεξι αμα ηι δυνατόν / Ιωαννης Βαζούρας*

Ο γραφεύς των δύο ένθυμήσεων είναι από τόν Άλμυρό Βόλου και ήταν στρατιωτικός, μάλλον κατώτερος, μόνιμος ύπαξιωματικός του έλληνικού στρατού. Μετά τήν άπελευθέρωσι της Βορείου Ήπειρου δραπέτευσε από τόν έλληνικό στρατό έντάχθηκε στον στρατό Βορειοηπειρωτών και πολέμησε για τήν άυτονομία της Βορείου Ήπειρου. Τό 1917 εύρίσκειται στη Χότσιστα, όπου νυμφεύεται τήν Άθηνά άδελφή της μητέρας του Σωτηρίου Θ. Μπόρση ή Κράλη. Από τόν γάμο του άποκτά δύο παιδιά τόν Κώστα και τόν Ίάκωβο. Ο Κώστας είναι γεωπόνος και ζούσε στο Κοσσυφοπέδιο (Κοσovo) ως τόν πόλεμο με τούς Σέρβους. Οι Κοσοβάροι του έκαψαν τό σπίτι και προσπάθησαν νά τόν σκοτώσουν. Έκείνος κατέφυγε στο Βελιγράδι, όπου ζει σήμερα. Ο Ίάκωβος πέθανε και άφησε τρία παιδιά. Μεταξύ αυτών τόν Γιάννη Βαζούρα που σήμερα ζει στην Άθηνά και εργάζεται στον Ίωάννη Κάλτσο που κατάγεται από τή Χοτσιστα και είναι συγγενής του. Εύρίσκουμε τόν πρόγονο του Ί. Κάλτσου στην ένθύμησι β' του ύπ' αριθ. 3 βιβλίου της παρούσας εργασίας. Ο παππούς Ίωάννης Βαζούρας στον πόλεμο του 1922 κατατάσσεται έθελοντής στο Μικρασιατικό μέτωπο όπου φονεύεται. Η Άθηνά μένει χήρα, δέν ξαναπανδρεύεται, άφοσιώνεται στα παιδιά της και στην επιβίωσίν της ως τέλος. Στο άρχειο του Σωτηρίου Κράλη ύπάρχει δόλοσoμη φωτογραφία με στρατιωτική στολή του Ίωάννου Βαζούρα.

86. ΠΙΝΑΚΕΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ / ΤΗΣ / ΛΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ. Είναι διαστάσεων 11×16 εκ. και 1-58 σελίδων. Είναι ή γραμματική της άπλης καθαρεύουσας της έλληνικής γλώσσης που διδασκόταν στις Άστικές Σχολές.

87. ΕΠΙΤΟΜΟΝ ΚΟΣΜΟΓΡΑΦΙΑ / του έτους 1882. Είναι άκέφαλη, αρχίζει από σ. 3 έως 182 σελίδα όπου έχει παράρτημα με σχήματα / ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΚΟΣΜΟΓΡΑΦΙΑΣ / ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΖΑΧΑΡΙΑΔΗ κολοβό σελίδων 1-91 σταχωμένα μαζί από τόν κήτορα.

Στό τελευταίο φ. 182α ύπάρχει ένθύμησις με άραβική γραφή σε τέσσερις σειρές με μελανί γραφή τήν όποία άδυνατώ νά αναγνώσω. Στο ίδιο φύλλο,

ἄνω ὡς, ἔχει ὁ ἴδιος γραφέας τὸ ὄνομά του *Πέτρος Γεωργίου Σιμῶτα*. Ἦταν καθηγητὴς στὴν Ἀστική Σχολὴ Χοτοίστης καὶ οἱ ἀπόγονοί του σήμερα ζοῦν στὰ Τίρανα, ὅπως μὲ πληροφορήσαν.

88. ΣΥΝΟΨΙΣ / ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ / ΑΠ' ΑΡΧΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΥΠΟ / ΡΩΜΑΙΩΝ ΥΠΟΔΟΥΛΩΣΕΩΣ ΑΥΤΩΝ / συνταχθεῖσα ὑπὸ / κ. Ι. ΙΡΒΙΓΤΟΣ / Μεταφρασθεῖσα δὲ ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ ὑπὸ Ι. ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ / Κατ' ἔργισιν τῆς ἐπὶ τῶν διδασκατικῶν βιβλίων ἐπιτροπῆς / Πρὸς χρῆσιν τῶν Δημοτικῶν Σχολείων / ΕΚΔΟΣΙΣ ΝΕΩΤΑΤΗ / Δαπᾶναις τῶν ΑΔΕΛΦΩΝ ΦΙΛΙΚΟΥ / Βιβλιοπωλεῖον ἐν Κωνσταντινουπόλει / ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ / ΤΥΠΟΙΣ «ΠΡΟΟΔΟΥ» 1872

89. ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ / ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ / Α. DEBAY / ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ / ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ / ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ μεταφρασθεῖσα ἐκ τῆς 115ης Γαλλικῆς ἐκδόσεως. / ὑπὸ Ο. ΟΡΦΑΝΙΔΟΥ. Περιλαμβάνει τὰ κεφάλαια ὅπως: *περὶ τοῦ ἔρωτος - τῆς εὐτυχίας - τῆς συζυγικῆς πίστεως - ζηλοτυπίας - μοιχείας - διαζυγίου - τῆς ἀγαμίας - τῶν συνεπειῶν αὐτῆς κ.λπ.*

Εἶναι βιβλίον κολοβόν, ἐκδόσεις πρώτης δεκαετίας 20ου αἰῶνος, διαστάσεων 13x21 ἐκ. Στίς σσ. 32-33 ὑπάρχει σημειωμένο μὲ καλλιγραφο ἐπισυρμένη γραφὴ μὲ μελάνι πέννας καταλόγου βιβλίων γιὰ τὰ ὁποῖα φαίνεται ὅτι εἶχε ἐνδιαφέρον ἀγορᾶς:

Ψυχολογία ἔρωτος	δρχ.	15
Ἑγχεινή καὶ Φυσιολογία γάμου	»	25
Ἑγχεινή ἡδονῶν καὶ τέρψεως	»	15
Φιλοσοφία γάμου	»	25
Κατάκτησις τῆς εὐτυχίας	»	30
Ἠθικὴ τῆς εἰρωνείας	»	30
Ἀσθένειαι εἰρωνείας	»	30
Ἠθικὴ → ἔχει ἐξανθηθεῖ	»	56
Ἐπιστήμη τῆς εὐτυχίας	»	35
Διὰ νὰ εἴσθε σύζυγος	»	25
Ὅδοι τῆς φύσεως	»	30
	Δρχ	336

ΕΚΔΟΣΕΙΣ / ΣΑΛΙΒΕΡΟΥ (...) Σταδίου 114 / ΑΘΗΝΑ /

90. Μ. Ι. ΒΡΑΤΣΑΝΟΥ / ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑΡΙΟΝ / ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ / ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ Δ' ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ / ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Ι. Ν. ΣΙΑΔΕΡΗ / ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ / 1907. Εἶναι διαστάσεων 13x20 ἐκ. καὶ ἔχει 1-175 σελίδες. Στὸ τελευταῖο φύλλο ἔχει τὶς κάτωθι ἐνθυμήσεις μὲ ἀπλό γραφίτη:

α) Σωτήριος Θ. Μπόρτσος / 24/5/21

β) Σωτήριος Θ. Μπόρσης / *Sotir Thodi⁷ Borshi / me 24//5//21 me 24 me Mai ne met / 1921*

Τὴν ἴδια ἐνθύμησι τὴν ἐπαναλαμβάνει πάλι παρακάτω στὸ ἴδιο φύλλο. Στὸ βιβλίο ὑπάρχει μία ξεχωριστὴ κόλλα ἀναφορᾶς ποῦ ἐπάνω ὁ Σωτήριος ἔχει γραμμένο μὲ πέννα μελάνης τὸ τραγοῦδι:

Η ΕΛΑΦΙΝΑ

Ὅλο τὰ πόσκια περπατεῖ /
 τα πόξερβαγναντεῦει κι ὄπου εὔρη γάργαρο νερό /
 θολώνει καὶ τὸ πίνει. Κι ὁ ἥλιος τὴν /
 ἐρώτησε καὶ ὁ ἥλιος τὴν ρωτᾷε γιατί ἐλαφίνα /
 ταπεινὴ δὲν πᾶς κοντὰ μὲ τ' ἄλλα μόνον /
 τὰ ἀπόσκια περπατεῖς, τὰ ποῦ ξερβαγναντεῦεις /
 καὶ ὅπ' εὔρης γάργαρο νερό θολώνεις καὶ πηγαίνεις /
 Ηλιε μου σαν μὲ ρώτησες θά σοῦ πῶ /
 ὁμολογήσω δώδεκα χρόνους πῆρα χωρὶς /
 ἐλάφι καὶ ἀπὸ τοὺς δώδεκα καὶ ἔμπρός /
 γένησα ἐλαφάκι καὶ ἐκεῖ ποῦ βγήκε ὁ βασιλιᾶς /
 νὰ λαφοκνηγήση τὸ πῦρ ποῦ βόσκουν /
 μοναχὸς ρίχνη καὶ τὸ σκοτώνει εἶχε /
 τὴν πρῶτη τὴν δροσιά εἶχε τοῦ Μαΐου τὰ (δυσανάγνωστα) /
 κι ο βασιλιᾶς τὸ ζήλευσεν /
 (δυσανάγνωστη σειρὰ μία)
 ἀφήνω γειὰ τὸν Ὀλύμπου σ' ὄλα τὰ κορφο /
 βούνια σέ σᾶς λιμέργια ἔρημα πλατάνια μὲ /
 τοὺς ἴσκιους Ζῆδρο μου καπετάνε μου τοῦ Ὀλύμπου /
 τὰ ξεφτέρια. Ἀφήνω γειὰ τὸν ἥλιο μου καὶ /
 τὸ λαμπρὸ φεγγάρι ποῦ μοῦ φεγγε νὰ πιρπατῶ /
 τὸν ἄξιο παλλικάρι. Ζῆδρο μου καπετάνε μου /
 βρουσούλιες μὲ κρύα νερά καὶ χαμοῖλε μου κάμπους /
 ἀφίνω γιὰ τοὺς σταυραῖτούς καὶ /
 ὄλα τὰ ξεφτέρια Ζῆδρο μου καπετάνε μου /
 Τέλος. Ἡ Ἐλαφίνα

91. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ / ΕΚΛΕΚΤΑ ΒΙΒΛΙΑ / ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΓΚΩΤΙΕ / ΡΟΜΑΝΤΣΟ /
 Γ. Ι. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ / ΑΘΗΝΑΙ. / Ἔχει σελίδες 1-154. Εἶναι σὲ σχῆμα τσέπτης τὸ
 γνωστὸ περιοδικὸ ΡΟΜΑΝΤΣΟ, διαστάσεων 12×16 ἐκ.

7. Thodi = Θόδης, ὑποκοριστικὸ τοῦ Θεοδώρου καὶ Θεοδώρας ποῦ τὸ συναντοῦμε στὴ με-
 ταβυζαντινὴ περίοδο σὲ ὅλη τὴν Ἑλλάδα. Σήμερα τὸ συναντοῦμε στὴ Βόρειο Ἡπειρο. Βλ. Κ.
 Σπανός, «Οἱ Θεσσαλικοὶ οἰκισμοὶ στὸν Ἱεροσολυμιτικὸ κώδικα 509, 1649-1669», Θεσσαλικὸ
 Ἡμερολόγιο 40 (2001) 354, 356.

92. *Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ / παραφρασθεῖσα / ἐκ τοῦ ἀρχετύπου Ἑλληνικοῦ / (τά ἴδια στήν ἀλβανική γλῶσσα μέ Ἑλληνικούς χαρακτήρες). Κωνσταντινούπολις / 1879.* Ὅλο τό κείμενο εἶναι στήν κάθε σελίδα δίσηλο. Ἄριστερά μέ Ἑλληνικά καί δεξιά ἀλβανικά μέ ἑλληνικούς χαρακτήρες, ὅπως περιέγραφα στό ὑπ' ἀρίθμ. 3 τῆς παρουσίης ἐργασίας. Ἔχει διαστάσεις 16x23 ἐκ., εἶναι δερματόδετο. Ἔχει σελίδες 1-724.

93. *Ἰωάννου Β. Ἰωάννου / ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ (...) ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΗΣ Γ' καὶ Δ' ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΩΝ / ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΛΙΒΕΡΟΣ / ΑΘΗΝΑΙ.* Ἔχει σελίδες 1-142, διαστάσεων 14x22 ἐκ.

94. *Σχολική βιβλιοθήκη αὐγῆς Ἀθηνῶν / ΙΣΤΟΡΙΑ / ΤΗΣ / ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ / ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ / ΤΗΣ Δ' ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΤΗΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ / ΥΠΟ / ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΣΙΓΑΛΑ / Διευθυντοῦ τοῦ Δημοτικού Σχολείου Θήρας / ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΕΠΙ ΤΗΝ ΠΕΝΤΑΕΤΙΑΝ 1904-1909 (...) ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1904.* Ἔχει σελίδες 1-64, καί διαστάσεις 14x22 ἐκ.

95. *Βιβλίον Γεωμετρίας, ἀκέφαλο-κολοβό, διαστάσεων 11x16 ἐκ. καί ἔχει σελίδες 9-150.*

96. *Βιβλίον Οκτώηχος, ἀκέφαλο-κολοβό τοῦ 19ου αἰῶνος, ἔχει σελίδες 19-150. Ἔχει διαστάσεις 12x18 ἐκ.*

97. *Βιβλίον Θεάτρου, ἀκέφαλο-κολοβό, σσ. 7-96 τοῦ Σπ. Περραιῶδου-Ἐσμῆ, διαστάσεων 14x22 ἐκ.*

98. *Βιβλίον παραμυθιῶν γιά τόν Χότζα, ἀκέφαλο-κολοβό, σσ. 53-98, διαστάσεων 13x18 ἐκ.*

99. *Βιβλίον Γεωγραφία Ἑλλάδος, ἀκέφαλο-κολοβό, σσ. 5-92, διαστάσεων 14x22 ἐκ.*

100. *Βιβλίον Στοιχειῶδους ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ / μαθήματα, ἀκέφαλο-κολοβό, σσ. 5-170, διαστάσεων 14x23 ἐκ.*

101. *Βιβλίον Ἑλληνικόν Ἀναγνωσματάριον, ἀκέφαλο-κολοβό, σσ. 23-146, διαστάσεων 14x19 ἐκ.*

102. *Μῦθοι Αἰσώπου, ἀκέφαλο-κολοβό, σσ. 17-158, διαστάσεων 12x18 ἐκ.*

103. *Βιβλίον Θεάτρου ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ, ἀκέφαλο-κολοβό, σσ. 67-414, διαστάσεων 16x23 ἐκ.*

104. *Μυθιστόρημα Ἡ συμμορία τῶν 13, ἀκέφαλο-κολοβό, σσ. 5-679, διαστάσεων 13x23 ἐκ.*

105. *Σχολεῖο καί Ζωή (...) Η ΚΑΤΑΧΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ /, διαστάσεων 10x19 ἐκ., δερματόδετο. Ἔχει σελίδες 1-414. Ἡ πρώτη σελίδα γράφει ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΙ ΖΩΗ / βιβλιοθήκη γιά δασκάλους καί Γονεῖς / Δ/ντῆς Κ. Δ. ΩΣΤΗΡΙΟΥ / τοῦ ΡΑΥΟῦ / Η ΚΑΤΑΧΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ / μετάφραση / Ι. Βαχ-*

βεόλου / τέως Ἐκπαιδευτικοῦ συμβουλίου / ΑΘΗΝΑ / Α. Ι. ΡΑΛΗΣ ΣΙΑ 1926.

106. Ἀκολουθία / εἰς τὸν Ἀκάθιστον ὕμνον / τῆς Θεοτόκου. Βιβλίον ἀκέφαλο-κολοβό μέ σελίδες 43-444, διαστάσεων 10x14 ἐκ.

107. Ἐγκυκλοπαιδική βιβλιοθήκη / ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ / ΤΟΥ / ΓΑΜΟΥ / ΗΤΟΙ ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΙΑΤΡΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΣΥΖΥΓΩΝ / (...) ΕΚΔΟΤΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ Δ. ΦΕΞΗΣ / ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ / 1927. Βιβλίον κολοβόν μέ σελίδες 1-78, διαστάσεων 14x28 ἐκ.

108. ΥΓΙΕΙΝΗ / ΤΩΝ ΗΑΘΝΩΝ ΚΑΙ ΤΕΡΨΕΩΝ. Βιβλίον ἀκέφαλο-κολοβό μέ σελίδες 3-126, διαστάσεων 14x28 ἐκ.

109. Ὁ καπετάν-Γιαγκούλας. Βίος καί κατορθώματα τοῦ Γιαγκούλα, βιβλίον ἀκέφαλο-κολοβό, σσ. 9-46, διαστάσεων 14x20 ἐκ.

110. Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ (...) ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ / 1904. Ἔχει σελίδες 1-614, διαστάσεων 23x14 ἐκ.

111. Σύνοψις, ἀκέφαλη-κολοβή, σσ. 53-942, διαστάσεων 10x17 ἐκ.

112. Βιβλίον Ἀριθμητικῆς δημοτικοῦ σχολείου, ἀκέφαλο-κολοβό, μέ σσ. 21-110, διαστάσεων 14x22 ἐκ.

113. Βιβλίον ἀρχαίων Ἑλληνικῶν Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, ἀκέφαλο-κολοβό, σσ. 15-184, διαστάσεων 14x21 ἐκ.

114. Βίος τοῦ Μπερτολδίνου, διήγημα ἀκέφαλο-κολοβό, σσ. 11-70, διαστάσεων 13x19 ἐκ.

115. Ὁ Μαρμαρωμένος βασιλιάς, ἀκέφαλο-κολοβό, σσ. 17-396, διαστάσεων 16x23 ἐκ.

116. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ / ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ ΑΜΦΟΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ / (...) ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ / Π. ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ ΚΑΙ ΣΙΑ / ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ / 1911. Στό ἐξώφυλλο τοῦ βιβλίου ἡ σημείωσις: *Georgios A. Papadopolos / etos 1914 / Petros / Marcou.*

117. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ / ΤΗΣ / ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ / ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ / ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ / ΑΡΡΕΝΩΝ ΤΕ ΚΑΙ ΘΗΛΕΩΝ / ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΣΑΛΙΒΕΡΟΣ ΕΚΔΟΤΗΣ / ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ / 1898. Ἔχει διαστάσεις 12x18 ἐκ., σσ. 1-142. Στή σ. 13, δεξιά ὡς, μέ μελάνι πέννας σημειῶνει: *Σωτήριος Θεοδώρου Μπόρση.*

118. X. ΚΑΡΜΙΤΣΗ / ΠΡΩΗΝ ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΩΝ ΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ ΚΟΡΥΤΣΑΣ / ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ / ΤΗΣ / ΚΟΡΥΤΣΑΣ / ΚΑΙ / ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΙΚΙΔΟΣ / ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ / ΤΩΝ ΚΑΤΩΤΕΡΩΝ ΤΑΞΕΩΝ / ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΡΡΕΝΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ / ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ / Ἄδεια τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας / ποιεῖν τι δεῖ ἄς γόνυ χλωρόν / ΘΕΟΚ ΙΔ', 170 / ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ / ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ / 1888.

Τό βιβλίον ἔχει διαστάσεις 13×19. Ἔχει σελίδας 1-97. Εἶναι σταχωμένο ἀπό τόν Σωτήριον Κράλη μέ χοντρά χάριτινα ἐξώφυλλα. Ἐξιοσημείωτον εἶναι ὅτι στά κράτη τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου συμπεριλαμβάνονται τό Μαυροβούγιον καί ἡ Ἄνατολική Ρωμυλία. Ἐνθυμήσεις ἔχει στή σ. 20.

α) Στήν ἀριστερῆ ὥα μέ γραφίτη: Ἰωάννης Ἄν. Παπαδόπουλος 1925.

β) Πρὸ τῆς σ. 53 στό λευκὸ φύλλο γράφει ὁ ἴδιος γραφέας τό ὄνομά του στά Λατινικά: *Jani Andoni / Παπαδόπουλος / 1925* / καί ἀπό κάτω ἔχει ζωγραφισμένη τήν ἑλληνική σημαία ἐγχρωμη. Παρ' ὅτι ἔχει πέντε χρόνια ἡ Βόρειος Ἠπειρος ἀλβανική κατοχή τό πατριωτικὸ συναίσθημα εἶναι ἔντονον στόν Ἰωάννη Παπαδόπουλο.

γ) Σέ λευκὸ φύλλο πρὸ τῆς σ. 73 ἔχει γραμμένο ὁ ἴδιος γραφέας τό ἔτος 1924 ζωγραφισμένο μέ γραφίτη μέσα σέ μαῦρο πλαίσιο καί ἀπό κάτω τήν ἑλληνική σημαία πάλι ζωγραφισμένη ἐγχρωμη.

δ) Στήν ἀριστερῆ ὥα τῆς σ. 74 μέ γραφίτη γράφει: Ἰωάννης Ἄν. Παπαδόπουλος.

ε) Στό τελευταῖο ἐγχρωμο φ. 1α οἱ ἀριθμοὶ 1920 καί ἀμέσως μέσα σέ ἓνα τετράγωνο μαῦρο μέ γραφίτη ζωγραφισμένο μέ ἄσπρο φόντο τό ἔτος 1993. Ἡ ἐνθυμήσις εἶναι τοῦ Σωτηρίου Κράλη πού σημαίνει τήν προσδοκία ἐπανευρέσεως τῆς ἐλευθερίας μέ τήν πτώσι τοῦ κομμουνισμού.

119. ὁμολογιον διὰ 490

Ἀπό σήμερον μέχρι τῶν ἐλευσομένων ἀγίων ἁ-/ποστόλων τρέχοντος ἔτους 1885 πέμπτου ἡ-/πόσχομαι ὁ ὑποφαινόμενος, / ἵνα μετρήσω τά ἄνω τετρακόσια ἐννεήκοντα / γρόσια τῆ διαταγῆ τοῦ τυχόντος ἐπί-/τροπού τῆς ἐκκλησίας Ἁγίου Νικολάου, / ἐάν δέ μετρηθῶσιν ἐμπροθέμως θέλει τοῖς / ὑπολογισθῆ καί ὁ νόμιμος τόκος. /

Τῆ 19 Μαρτίου 1885 πέμπτου ἐν Χοτσιόστῃ /

μαρτυρῶ δῆμος παπακώστα

κωστής παπ(πᾶς) μαρτυρῶ

Δημήτριος Θ. διδάσκαλος ἔγραψα κατ' ἐντολῆν / του καί μαρτυρῶ

Τουρκικόν χαρτόσημον ἐτέθη καί ἐπάνω ἔγραψαν οἱ μάρτυρες τίς ὑπογραφές των δηλαδή τό ἐπικύρωσαν.

Ἐξῶθεν γράφει:

ὁμολογιον / παπᾶ ἀδάμος / γρ(όσια) 490 / Ν 11

120. Ὅμολογιον πού ἔξωθεν γράφει: σαλῆ σατίκου γρ(όσια)

143

21

164

Ἀριθμός 143 ἦτοι ἑκατόν τεσσαράκοντα τρία γρό/σια ἐδανείσθην ὁ κάτωθεν ὑποφαινόμενος παρά / τοῦ Κυρίου Χρήστου Ἡλία, τά ὁποῖα ὑπόσχομαι πληρῶσαι αὐτῷ ἢ τῆ διαταγῆ αὐτοῦ κατά τάς 15 τοῦ / ἐλευσομένου Αὐγού-

σου μηνός παρελθούσης δέ τῆς προ/θεσμίας θέλουσι τρεῖξί με νόμιμον τόκον.
 Ὅθεν εἷς / ἐνδειξιν τοῦ ὑποφαινομαι 1873 Ἰουνίου 2 / ἐγὼ Ἀμέτης Σαλῆ
 Σατῆ ὑπόσχομαι /τά ἄνωθεν / Βελῆς Μάλιο ἐγγυοῦμαι διά τό ἄνωθεν /
 ὁ γράφας κατ' αἴτησιν τοῦ διδ(άσκαλος) Δημήτριος Π. μαρτυρῶ

Παναγιότης Ἰωάννου μαρτίρο

(δυσανάγνωστο) μαρτιρο

(δυσανάγνωστο) Χρήστου μαρτυρῶ

(...) δασανάγνωστα

Τό ὁμόλογον εἶναι ἐπικυρωμένο ἐπάνω δεξιὰ μέ τουρκικό ἐθνόσημο.

121. Ἐπιστολή τοῦ Θεοδώρου Κράλη ἀπό τά Τίρανα ἀποσταλεῖσα στή Χοσιόστα.

Ἐν Δυρραχίῳ τῆ 1η Φεβρουαρίου 1938

Σεβαστή μοι μητερ ἀσπάζω τήν δεξιάν σου / ὡς καί τῆς ἀγαπητῆς μοι
 θείας Κωνσταντίνας καί Ἀθηνᾶς / προσφέρω τά σέβη μου.

Προχθές ἀπό τόν Σπύρο Πλάκου ἔλαβον τήν πολυ/γλυκητάτην σας ἐπι-
 στολήν, καί ἐχάρην, μαθὼν διά /τὴν καλήν σας ὑγείαν ὡς καί ἡμεῖς μεταξὺ
 Κλεάρχου /δοξάζομεν τόν Ὑψιστον διότι ὑγιαίνομεν καλῶς, τό /αὐτό ἐπιθυ-
 μοῦμεν καί δι' ὑμᾶς καί σᾶς ποθοῦμεν. /Ἰδιαιτέρως σᾶς εὐχαριστοῦμεν, διά
 τό τορβᾶ ποῦ /πῆραμεν μέ ὅσα εἶχε μέσα, ὁ Θεός νά μᾶς ἀξιώσῃ / νά σᾶς τά
 ἀνταποδώσωμεν πολλαπλασιῶς / Ὅσον ἀφορᾶ ποῦ μᾶς γράφεται ἡμᾶς ἔχε-
 ται στείλει / γράμματα μέ τόν Ἀντών Τάσο καί Σπύρο Παπουτση, / ἡμεῖς δέν
 ἔχομεν λάβει τίποτες διά τοῦτο / σᾶς παρακαλοῦμεν, γράφεται μας ταχυδρο-
 μικῶς / μὴν κάμνεται οἰκονομίαν καί στά γράμματά μας / καί μᾶς ἀφήνεται
 νά στεναχωροῦμεθα καί χάνοντας / καί αἱ ἐπιστολαί μας μέ τοὺς ἀνθρώπους
 ποῦ μας / στέλνεται.

Ἰδοῦ ποῦ σᾶς ἐξηγῶ διά τόν αὐτόν Ἀντών, / ποῦ καί μένα μέ ἔχουν σκά-
 ση νά γράφω μέ αὐτόν / τόν ἄνθρωπον, μοῦ ἤρθε πρό τριῶν ἐβδομάδων / καί
 ὅπως σᾶς εἶχα γράψῃ καί προηγουμένως τόν / ἔστειλα εἰς τόν Μιχαήλ Σπύ-
 ρου μέ συμφωνίαν / ἑκατόν δέκα λέκ τόν μήνα καί τόν συμβούλευσον, ὅπως
 καί ἂν τοῦ τύχη νά μοῦ γράψῃ. /

Αὐτός ποῦ λέται ἔφυγε καί ἐγὼ τόν ἤξευρα ἐν ἀσφαλείᾳ / περιμένα νά
 μοῦ ἀπαντήσῃ ἀπό τόν Μιχαήλ ὅταν προχθές / ποῦ ἤμουνα στά Τύρανα διά
 τήν αἰτίαν τῶν / χρημάτων μου, ποῦ ἔχω νά λάβω, καί πῆγα νά / ἐδῶ τόν
 Παῦλο τόν ὁποῖον τόν βρῆκα ἐν πλήρῃ / ὑγείαν, ἀντάμωσα καί τόν Κώστα μέ
 τόν ὁποῖον / καί μάλωσα, διά τήν αἰτίαν τοῦ Ἀνδρέα, τώρα / ἀπορῶ καί ἐγὼ
 πῶς ἔχη κάμνη ἔτσι αὐτός ὁ ἄνθρωπος / ποῦ ἔχη φύγη ἀπό ἐκεῖ ποῦ τόν ἔστει-
 λα ἐγὼ καί δέν / μοῦ ἀπάντησε καθόλου, τώρα πιστεύω μέ καταλάβετε / ὅσον
 ἀφορᾶ διά τόν Παῦλη σᾶς ἀσπάζεται τήν δεξιάν σας. /

Ἰδοῦ τώρα ἀπό τόν Χρήστο Πλάκου θά λάβεται / τό τορβᾶ μέ δύο κιλά

ζάχαριν μισό κιλό καφέ καί / δύο καλούπια με σαπούνι τὰ ὅποια εἶναι δικά μου / ὡς καί ἓνα εἰκοσάφραγκο ἀπό τόν ὅποιον δύο / δολλάρια θά δώσης τῆς Ἀθηνᾶς ἀπό τόν Κλέαρχου / νά τὰ ξεοδεύεται μέ ὑγείαν μέ τό ὄνομα τοῦ Θεοῦ / πάλιν θά σᾶς στείλομεν /

Τώρα τὰ ἀγαπητά μου ἐξαδέλφια Ἀνδρόνικον / καί Ἰακώβ τοῦ ἀδελζομαι ὡς καί σᾶς ὄλους τούς / συγγενεῖς καί φίλους προσφέρεται τὰ δέοντα. Ὁ Κλέαρχος / σᾶς ἀσπάζεται τήν δεξιάν σας, ὡς καί ὁ Σπυράκης Νύμφη / Κώστα καί Βαγγελία ὑγείαν καί σᾶς χαιρετοῦν.

Οὐδέν ἕτερον

Διατελῶ μετά σεβασμοῦ /

ὁ ταπεινός υἱός σας Σωτήρης Μπορσάρης

Διά τόν Δῆμο ποῦ θέλει νά πάρη τό πάγκο μου νά τόν πάρη ἀλλά τόν παρακαλῶ νά μὴν μοῦ το χαλάση /

ἴδιος

Στήν ἐπιστολή ὑπάρχει καί τό κάτωθεν ὑπερόγραφο τοῦ Σωτηρίου Μπορσάρη:

Σᾶς τό στέλνομεν τήν κατσαρόλαν νά μᾶς / στείλεται πάλιν μέ βούτυρον ἐάν εἶνε δυνατόν / ὡς καί διά ἓνα σακκάκι διά τόν Κλέαρχον / πῶς νά κάμνω του φτιάχνει ἐκεῖ ἡ Θεοῖα Ἀθηνᾶ / ἢ νά τοῦ κάμνω ἐγὼ ἐδῶ διότι δέν ἔχη / σακκάκι τῆς ἐργασίας γράψε πῶς νά κάμνω /

Σᾶς γλυκο/ασπάζομαι Σωτήρης

Ἄνωθεν τῆς ὑποσημειώσεως γράφει μέ ἄλβανικά γραφή καί ὁ ἐξαδελφος του Κώστας Βαζούρας υἱός τοῦ Ἰωάννη, ποῦ εὐρίσκεται στό Δυρράχιο καί αὐτός μαζί μέ τόν Σωτήριο.

Ἀγαπήτή μου μητέρα / Τήν πρώτη φορά ρωτάω διά τήν ὑγείαν σας / ἄν ρωτᾶτε καί διά ἐμένα εἶμαι καλά δόξα τῷ Θεῷ / ὅλα τὰ ρούχα ποῦ μοῦ ἐστείλατε μέ τόν Πάτσο (Σπύρο Πλιάκου) τὰ πήραμε μέ ἓνα χαρτί / Χαιρετίσματα ἀπό τόν Ντίνο, Ἄννα, Ἰάκωβο, Ἀνδρονίκη, Εὐθυμία, Μαριγώ καί τήν οἰκογένεια Ἄννας / οἰκογενειακά ἀπό τήν συνυφάδα καί ὄσους ρωτοῦν γιά μᾶς / ὁ υἱός σας Κώστας Βαζούρας

122. Δευτέρη λογαριασμῶν. Δεῖγμα τοῦ δευτερίου Σωτηρίου Κράλη κατά τό ἔτος 1924.

Θεός βοηθός

Ἔτος

ΙΣ	ΧΣ
ΝΙ	ΚΑ

Μῆνας Δεκέμβριος

σημειώσεις ἐργατῶν	Ἡμερ	Ναοῦμ	Σωτήρης	
Δευτέρα	1	0=	0=	ἄλλαξι εἰς τόν Κώστα Ναοῦμ
Τρίτη	2	1	1	διόρθωσις τοῦ σχολείου

Τετάρτη	3	½	½	»	»	»
Πέμπτη	4	1	1	»	»	»
Παρασκευή	5	1	1	»	»	»
Σάββατο	6	+	+	»	»	»
Κυριακή	7	+	+	»	»	»
Δευτέρα	8	½	½	»	»	»
Τρίτη	9	½	½	»	»	»
Τετάρτη	10	1	1	»	»	»
Πέμπτη	11	0	0	»	»	»
Παρασκευή	12	+	+	»	»	»
Σάββατο	13	1	1	»	»	»
Κυριακή	14	+	+	»	»	»
Δευτέρα	15	1	1	»	»	»
Τρίτη	16	1	1	»	»	»
Τετάρτη	17	1	1	»	»	»
Πέμπτη	18	1	1	»	»	»
Παρασκευή	19	1	1	»	»	»
Σάββατο	20	1	1	»	»	»

Είναι ένα δευτέρι λογαριασμών από τό έτος 1924 έως 1929 που εργαζόταν στην Κορυτσά σέ κάποιο έμπορικό κατάστημα. Κρατάει κάθε ήμέρα τού μηνός λεπτομερή λογαριασμό τού μισθοῦ του και τί πληρώνει σέ άλλους εργάτες καθημερινώς. Είναι ένα ΔΕΥΤΕΡ⁸ παρόμοιον εκάτουν οί νοικοκυραίοι κατά τούς προηγούμενους αιώνας στό σπίτι τους μέ λεπτομέρεια έσοδα, έξοδα, όμολογίες κ.τλ. Ήρχιζαν πάντα όπως και επί τού παρόντος ό Σωτήριος Κράλης.

Άρχή κερδίσεως Θεός βοηθός /

Σεπτέμβριος έτος 1924 /

(.....)

Μήν Αύγουστος 1929 Θεός βοηθός

(.....)

123. Σταχωμένα τμήματα γεωγραφίας Ευρώπης δύο διαφορετικῶν βιβλίων άκέφαλα-κολοβά, από σσ. 33-104 και 17-48 αντίστοιχα. Έχουν και τά δύο τίς ίδιες διαστάσεις: 13x18 εκ.

Ένθυμήσεις μέ μελάνι πέννας δηλοποιούν τόν κήτορα τού βιβλίου που άναγράφουν τά κάτωθι:

8. Βλ. Έλ. Καρακίτσιος, «Τό ΝΕΩΝ ΔΕΥΤΕΡΙ τού Πολυνερίου (Κωθόνης) Τριτάλων τής άρματολιτικής οίκογένειας τών Στουρναραίων», Θεσσαλικό Ήμερολόγιο 23 (1993) 225 (στό έξής: «Τό ΝΕΩΝ ΔΕΥΤΕΡΙ»).

α) *Πέτρος Χρήστου Δαδὸλης 1925*. Εἶναι πρόγονος τῆς οἰκογενείας Δαδὸλη ἢ Νταντόλη πού ζεῖ σήμερα στή Χοτοσίτα. Ἡ ἐνθύμησις εἶναι στή σ. 77.

β) Στή σ. 20, ἄνω ὦα, μέ γραφίτη εἶναι σημειωμένο τό ὄνομα πάλι τοῦ ἴδιου γραφέως *Πέτρος Χρήστου Δαδὸλης / Ἐν Χοτοσίτῃ τῇ 5 Δεκεμβρίου 1925*.

γ) Στό φ. ὀπισθεν τοῦ Χάρτου τοῦ νομοῦ Κωνσταντινουπόλεως πρό τῆς σ. 25, μέ μελάνι πέννας γράφει τόν κάτωθι στίχο:

*τ' ἀγαπημένο μυστικό /
τόν πόνο τῆς καρδιάς μου /
τήν νύκτα πάντα ψάλλω /
μ' ἐλπίδα μέ καῖμό*

Εἶναι ἀπαύγασμα τοῦ καῖμοῦ τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος του πού ἐμφωλεῖ στήν καρδιά τοῦ Βορειοηπειρώτη, κάτι ἄγνωστο στά αἰσθήματα τῶν ξένων Αὐστριακῶν ἢ Ἱταλῶν κ.τλ. πού λυσσαλέα πολέμησαν τήν ἐλευθερία τῆς Βορείου Ἡπείρου καί τήν ἐνσωμάτωσαν στό φτιαχτό κράτος τῆς Ἀλβανίας.

δ) Ὅπισθεν τοῦ χάρτου τοῦ νομοῦ Θεσσαλονίκης πρό τῆς σ. 37 μέ μελάνι πέννας μέ καλλιγραφική ἐπισυρμένη γραφή σημειώνει ὁ ἴδιος κτήτορας τοῦ βιβλίου:

*Σεβαστέ μοι πάτερ / σέ ἀσπάζομαι φιλῶ τήν δεξιὰ σας /
ἐγὼ ὁ υἱός σου μετά πόθου / Πέτρος Χρήστου Δ(αδὸλης)*

ε) Ὅπισθεν τοῦ χάρτου τοῦ νομοῦ Σκόδρας σημειώνεται πάλι μέ καλλιγραφική ἐπισυρμένη γραφή στά Γαλλικά: *Pierre Christ Dadoli / Hotsista 21 Novembre 1918*.

124. *ΙΟΥΛΕΤΑ / Γ ΟΝΕ / ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ / Φ. ΓΕΡΟΜΙΧΑ / ΕΚΔΟΣΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ / «ΔΙΑΒΑΣΜΕΝΗ» / ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ 8 ΑΘΗΝΑΙ*. Τό βιβλίον-μυθιστόρημα εἶναι τοῦ 20οῦ αἰῶνα, ἔχει διαστάσεις 14×21 ἐκ. Εἶναι κολοβό καί ἔχει ἀπό τίς 1-126 σελίδες.

125. *ΣΥΝΤΑΓΑΙ / ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ*. Τό βιβλιάριον εἶναι διαστάσεων 12×17 ἐκ., κολοβό καί χωρίς ἐξώφυλλα. Ἔχει σελίδες 1-28 καί περιέχει συνταγές πρακτικῆς ἰατρικῆς, ὡς λ.χ.: *περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς στομυπιμένης τσουνκίδας στά χτυπήματα... ποῖα ἀποτελέσματα ἔχει ἡ σκορδοφαγία κ.τ.λ.*

126. *ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ Γ. ΦΕΡΜΠΟΥ / ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ / ΤΗΣ / ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ / ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ / ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ / ΑΡΡΕΝΩΝ ΤΕ ΚΑΙ ΘΗΛΕΩΝ / ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ / ΜΙΧΑΗΛ ΣΑΛΙΒΕΡΟΣ ΕΚΔΟΤΗΣ / 1898*. Εἶναι γραμματικὴ τῆς ἀπλῆς καθαρευούσης καί ἔχει σταχθεῖ ἀπὸ τόν κτήτορά της Σωτήριον Κράλη ἢ Μπόρση γιὰ νά μὴν χαλάσῃ ἀπὸ τήν χρῆσιν της. Ἔχει διαστάσεις 13×19 ἐκ. καί ἀπὸ τήν 1-88 σελίδα. Ἔχει μία ἐνθύμησις στή

σ. 33 δεξιά ὠα, με πέννα μελάνης γράφει: *Σωτήριος Θεοδώρου Μπόρση.*

127. ΛΕΞΙΚΟΝ / ΤΟΥΡΚΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ / ΜΕΤΑ ΠΡΟΧΕΙΡΟΥ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ / ΥΠΟ / ΙΩΑΝΝΟΥ Π. ΜΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ / ΕΚΔΟΤΑΙ / Α. ΚΟΡΟΜΗΛΑΣ καὶ Α. Κ. ΓΕΡΑΡΔΟΣ ΚΑΙ ΣΙΑ / ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ / 1894.

Τό λεξικό ἔχει διαστάσεις 12×17 ἐκ. Εἶναι δερματόδετο σταχωμένο με χωντρά ἐξώφυλλα καὶ ἔχει σελίδες ἀπὸ 1-860. Εἶναι γραμμένο σὲ κάθε σελίδα στὴν ἑλληνικὴ καὶ στὴν τουρκικὴ τὴν ὁποία ἀποδίδει με ἀραβικούς χαρακτῆρες καθότι τό σημερινό λατινικό ἀλφάβητο ἐπεβλήθη στό τουρκικό κράτος ἀπὸ τὸν Κεμάλ Ἀτατούρκ πολὺ ἀργότερα. Στό τελευταῖο λευκό φ. 1α ἔχει με γραφίτη σημειωμένες τίς κάτωθι ἐνθυμήσεις:

α) *βάσανα / πικρία κι καΐμι ἀφίστεμον / να ζίσουν γιατί ἔχουν φλόγα στὴν καρδιά / ὅσο τοῦ ἀλιζμονισου τόρα τι θα γίνισι / οδιστιχισ κε τρέμισ*

β) Ὅπισθεν στό φ. 1β με γραφίτη ὁ ἴδιος γραφέας τῆς ἐνθυμήσεως α, γράφει: *19 8 / βρίου 1911 / Janis Vazouris⁹*

γ) ἀμέσως ἀπέναντι γράφει ὁ ἴδιος γραφέας με γραφίτη: *ὁ κόζμος να χαθι παραπουνο δεν / ἔχουμι τόρα θά ζιμίξουμι ολι μαζί / θα ακολουθίμι τορα τπραγια δεν εχομε / γιλού αναστεναγμί πικρία σαβανα¹⁰ / τρομάρα.*

128. Ἐνα καρτ-ποστάλ πού ἀπεικονίζει δημόσιο κτίριο τοῦ Δυρραχίου τό ὁποῖον ἀπεστάλη ἀπὸ τὸν Σωτήριο Θ. Μπορσάρη στὴν Ἄννα Θε(εοδώρου) Μπορσάρη:

Σεβαστή μοι μήτερ / Σῆς εὐχουμι τό νέον ἔτος 1929 καὶ τὰς ἐπισίμους / ἡμέρας τῶν ἁγίων Θεοφανείων / ὅπως τὰς διέλθεται / ἐν ὑγεία / καὶ ἀγαλλιᾶσαι / καὶ ἔτη πᾶς πολλά / καὶ τοῦ χρόνου μαζί / ὁ ἀσπαζόμενος τὴν / δεξιάν σας / κοινῶς υἱός σας / Σ. Θ. Μπορσάρης

Ἄξιόλογη ἡ γλώσσα τοῦ γραφέως καὶ παρ' ὅτι ἀπὸ τό 1920 ἀπαγορεύεται ἡ ἑλληνικὴ γλώσσα στὴν ἀλβανικὴ επικράτεια καὶ οἱ ἀνατολικές ἐπαρχίες δὲν ἐμπτίπουν στίς διατάξεις τῶν νόμων *περὶ μειονοτικῶν ζωνῶν* ὁ Σωτήριος Θ. Μπόρσης ἐπιμένει νά ἐκφράζεται ὅπως ἐδῶ ἐννιά χρόνια ἀπὸ τὴν ἀπαγόρευση στὴν προγονικὴ του γλώσσα ἀψηφώντας τοὺς μύριους κινδύνους πού ἐμφωλεύουν.

129. Μία φωτογραφία με πέντε φίλους τοῦ Σωτηρίου Θ. Μπόρση πού τῶρα ὑπογράφει ὡς Κράλης καθ' ὅτι ἄλλαξε τό ἐπίθετο, ὅπως προαναφέ-

9. Πρόκειται γιὰ τὸν Ἰωάννη Βαζούρα, γαμβρὸ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Ἀθηνᾶς, ἀπὸ τὸν Ἄλμυρὸ Βόλου, ἐθελοντὴ ἀγωνιστὴ γιὰ τὴν ἐλευθερία τῆς Βορείου Ἠπείρου ἀπὸ τό 1910-1920. Βλ. Ἐλ. Καραζήσιος, «Ἐνας ἐθελοντὴς στρατιωτικὸς ἀπὸ τὸν Ἄλμυρὸ Βόλου, γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Βορείου Ἠπείρου (1910-1920)», *Θεσσαλικὸ Ἡμερολόγιο* 44 (2004) (ὑπὸ ἐκδόσιν).

10. Εἶναι τὰ αἰσθήματα πού τὸν κυριαρχοῦν, διότι ἀνῆκει σὲ ἀνταρτικὸ σῶμα στὴν ἀνατολικὴ περιοχὴ Κορυτσᾶς καὶ καταζητεῖται ἀπὸ τοὺς Ἀλβανούς γι' αὐτὸ καὶ ἀργότερα φεύγει ἀπὸ τὴ Χότσιστα στὰ 1920 (στὸ Μικρασιατικὸ μέτωπο) χωρὶς νά ἐπιστρέψει.

ραμε. Ἡ φωτογραφία εἶναι βγαλμένη στό Δυρράχιο ὅπου ἐργάζεται καί ἔχει τήν ἐνθύμησι (πού ἐπιμένει πάλι στήν πατρική του γλώσσα ἐν ἔτει 1935): *Ἐνθύμιον Δυρραχίου / πλησίον τοῦ μαγαζιοῦ / μαξ ἔτος 1935 / Τῆ σεβαστῆ μου μητέρα / Ἄννη Θ. Κράλλη / ὁ υἱός Σ. Θ. Κράλης Τ.Σ.* (τουρκική σφραγίδα).

130. ὁμολογία τοῦ ἀποστόλι / γιόργι Γρ(όσια) 575 / εἰς τό χρόνο αὐτό / τοῦ ἔδωσα ἀκόμη 500 / τό 1866 ἰουλίου: 2 /

Αὐτά εἶναι γραμμένα κατά μήκος ἔξωθεν τῆς κόλλας τοῦ ὁμολόγου. Ἐνῶ παραπλευρῶς κατά πλάτος τῆς κόλλας τοῦ ὁμολόγου ἀναγράφονται τά κάτωθι:

δι' ἐμέ πληρόσετε εἰς διαταγήν τοῦ / κου Ἰωάννη Μαυρουδῆ, ἰσότιμον Ἐλαβε εἰς λ/σμόν (λογαριασμόν) / Κων/πόλει¹¹ τῆ 26 οκτωβρίου 1877 / Ν/45

Χριστου Ηλιοῦ (σβυσμένη ἢ ὑπογραφή ἀλλά φαίνεται)
Τ.Σ.

Αριθ. 575 εἰς πεντάρια / Ὁμολογία διά πεντακόσια ἑβδομήντα πέντε / ἔδανείσθην ὁ ὑποφαινόμενος εἰς τήν διαταγήν / τοῦ Θ. ἐπιτρόπου τοῦ λάσσου Χρήστου Ηλιοῦ / διά προθεσίαν ἕως τοῦ ἐρχομένου πρώτη / μαρτίου θέλω τοῦ πληρώσαι εἰς τήν πρώτην ζήτησιν του διά τοῦτο δίδω τό παρόν εἰς χεῖρας του εἰς ἔνδειξιν καί ἀσφάλειαν ὡς / ὑποφαινόμε /

1865 Μαρτ(ίου): 22

εἰς Κων/λιν (Κωνσταντινούπολιν)

νικόλαος γεωργίου ὑπόσχομαι διά τά ἄνωθεν / μηχάλις γιάνη ἐνγιτης (ἐγγυητής) διατα ἀνοθεν γροσια.

131. 506 ὁμολογία τοῦ ἰοβαν ἀντώνη τέμο / Τ.Σ.

Γωβάν Ἄντ. Τέμου / ὑπ. ἐγγ. Κώτση Χρήστου

Γρ(όσια) 506

Ν. 39

Τ.Σ.

Τά ἀνωτέρω ἀναγράφονται ἔξωθεν τοῦ ὁμολόγου καί ἔσωθεν τά ἔξης:

Ἄριθ. 506 γροσια εἰς πεντάρια / Ὁμολογία διά γροσια πεντακόσια ἕξ καί-φάλαιον καθαρὸν ἔδανείσθην ἐγὼ ὁ κά-/τωθεν ὑποφαινόμενος εἰς τήν διαταγήν / του κου ἐφόρου τοῦ λάσσου Χρήστου Ηλία διά / προθεσίαν ἕως τοῦ ἐλευσομένου α. Μαρτίου εἰς τήν πρώτην ζήτησιν τοῦ θέλω τά με/τρήσει εἰ δέ καί παρέλθει ἢ διορία τοκοῦνται / δύο τά % τὸν μήνα διά τοῦτο δίδω τό / παρόν ὁμολογον εἰς χεῖρας του εἰς/ θέν καί ἀσφάλειαν ὡς ὑποφαινόμε / Τό 1865 / Μαρτίου πρώτη /

11. Ἡ κόμη τῆς Χοτσιόστης ἔχει «δοῦναι-λαβεῖν» μέ τήν Κωνσταντινούπολη ἀλλά καί μέ τήν ὑπόλοιπη Ἑλλάδα ποιλιτοτρόπως. Βλ. Ἐλ. Καρακίτσιος, «Παλαίτυπα καί ἐνθυμησις Χοτσιόστης (Hocisht) Κορυτσᾶς», *Μακεδονικά* 33 (2001-2002) 331-338.

ηοαννης αντωνηου ηποσκολιμε τα ανοθεν / Κωνσταντίνος Χριστου εγγυητής
 διά τά άνωθεν / Ναούμ παππας μαρτυρω.

132. *Εξωθεν γράφει:

σημηον και δημη/τροη
 ηανακ (γιαννάκη) γεργο παππας
 γρόσ(ια) 620 /

*Εσωθεν αναγράφονται:

T.Σ.

*Ομόλογον διά γρόσια (Αριθ. 620) μέ λίρ(ας) όθωμ(ανικάς) 107 / Τά
 άνωτέρω έξακόσια είκοσι γρόσια έδανείσθημεν οί ύποφαινόμενοι / παρά του
 Ίω(άννου) γεώργη Σάββα άτινα ύποσχόμεθα άλληλεγίως πλειρώσαι / αυτά
 εις τήν διαταγήν αυτου μέχρι των έλευσομένων Αγίων Αποστολων / παρελ-
 θούσης δέ τής προθεσμίας ταύτης θέλουσι τοκισθη νομίμως διό δίδομεν / τό
 παρόν μοι εις χείρας του προς ένδειξιν και ασφάλειαν των όπως ύποφαι-
 νόμεθα /

Έν Χοτσίστη τή 28 8/βρίου (σβυσμένο διότι άπεκολλήθη τό έθνόσημο) /
 Διμίτριος γιανάχι ηποσκοιμε

Σιμεών Χρήστου ύπόσχομαι τά άνωθεν (αναγραφόμενα) όπως δέ ύπογρά-
 φομαι / κατ' αίτησιν του παρά του Ίωάννου (...) όπως δέ δεδήλωτε /
 μηνάς παπ(πας)¹² Κωνσταντίνου μαρτυρω /
 Ίωάννης παπ(πας) Κωνσταντίνου μαρτυρω /

133. *Εξωθεν του όμολόγου αναγράφονται: όμολογία του μονό/λη χρή-
 στου 1865 / υπό έγ(ε)γραμμένου) Χρ. Ηλιοϋ / Γρ(όσια) 875 / N. 43 /

*Εσωθεν τό όμόλογον γράφει τά κάτωθι, ένω εις τό άνω δεξιόν μέρος
 όπως και σε όλα τά όμόλογα είναι ή τουρκική σφραγιδα μέ άραβικούς χαρα-
 κτήρες γύρωθεν, ένω εις τό μέσον ύπάρχει πάντοτε «άραβούργημα» άποσπά-
 σματος του κορανίου:

αρηθμόν 875 /

T.Σ.

οκτακόσια ενδομήντα πέντε κεφαλεο καθαρό / το οηνω έλαβον εγο ο ηπο-
 κατουθεν ηποφενομενος / εις διαταγήν του σχολαηου χρηστο ηληου επιτρο-
 πος του λά / βον της σχολης Χοτζηστη υπόσχομε Αλωδοθούνε / αύτω μέχρι
 εις τήν προθεσμίαν δηορηαν: α μαρτιου / να τα ευκαρηστησο κορής (χωρίς)
 τηνα πληρωσιος (:) εγώ / πρόστεν τους μαρτήρους δηωβεβίον της αληθιας /
 1865 μαρτιου προτης / μονόλης χρήστου ηπόσκοιμε τα ανοθεν / Χρήςτος
 Ηλιοϋ εγγυητής διά τά άνωθεν γρόσ(ια) /

*Από τό όμόλογον αυτό πληροφορούμεθα ότι στην κόμη τής Χοτσίστης
 λειτουργεί ή Αστική Σχολή Χοτσίστης (Γυμνάσιο σημερινό) και σχολάρχης

12. Παρατηρούμε ότι ή Χότσιστα έχει δύο ιερείς άδελφια εκ των όποιων ό ένας είναι
 άνορθόγραφος.

εἶναι ὁ Χοτοιστιανὸς Χρῆστος Ἡλιοῦ ἐγγράμματος καὶ καλλιγράφος, ὅπως φαίνεται στὴν ὑπογραφή του. Τὸ ὁμολόγο ἀνορθόγραφο συντάξαε σίγουρα ἄλλος γραφέας γιὰ αὐτὸ καὶ διαφέρει ὁ γραφικὸς χαρακτήρας, ὅμως μᾶς πληροφορεῖ ὅτι ἡ σχολὴ Χοτοσίστης ἔχει λάββον (κληροδότημα) καὶ ἐπίτροπος εἶναι ὁ σχολάρχης Χρῆστος Ἡλιοῦ. Σημαντικὴ εἰδήσις διὰ τὴν κόμην τῆς Χοτοσίστης ποῦ ἀναφέρεται στὰ ὑπ' ἄριθ. 134, 135, 137, 138 ὁμολόγια ποῦ μέ τοὺς τόκους των λειτουργεῖ ἡ Σχολὴ Χοτοσίστης ἀφ' ἑνὸς ἀλλὰ καὶ διευκολύνονται οἱ κάτοικοι ἀφ' ἑτέρου.

134. Ἐξῶθεν τοῦ ὁμολόγου ἀναγνώσκομεν:

ὁμολογία τοῦ / ναοῦ πα(πῶς) Γρ(όσσια) 1748 = 20 / ὑπ. ἐγγ. βασιλ. παπ(πᾶ) Ἰωαν(νου) / N / 37 /

Ἐσῶθεν τὸ ὁμολόγον ἔχει ὡς ἐξῆς:

Ἄριθ. 1748:¹³ L γρ(όσσια) πεντάρια / ὁμολογία διὰ χίλια ἐπτακόσια σαράντα ὀκτώ / καὶ μισὸ γρόσια ἐδανίσθην ἐγὼ ὁ ὑποφαινὸ / μενος εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ κυρίου ἐπιτρόπου / τοῦ λάσου¹⁴ Χρήστου Ἡλιοῦ διὰ προθεσίαν / ἕως τοῦ ἐρχομένου πρώτης μαρτίου θέλω / τὰ πληρώση εἰς τὴν πρώτην ζήτησιν του / διὰ τοῦτο δίδω τὸ παρὸν ὁμολόγον εἰς / χείρας του εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν ὡς / ὑποφαινόμε.

1865 μαρτίου β /

Ναοῦ πα(πῶς) ἰωάννου ὑπόσχομαι τὰ ἄνοθεν / βασιλῆς πα(πῶς) ἠγητή (ἐγγυητής) δηα τα ἀνοθεν / Κωνσταντῖνος Χρήστου μαρτυρῶ /

ἐξωφλήθη (συμπλεγματικὸ μονόγραμμα)

135. Ἐξῶθεν τὸ ὁμολόγον σημειώνει:

Εἰς ἔτος: 1866 / βακούφικα¹⁵ ὁμολογία / τοῦ σφέτηκο νάσε διὰ / γρόσια 287: 20¹⁶ / αριθ. 14.

Ἐσῶθεν τὸ ὁμολόγον ἀναγράφει:

13. Τὸ L σημαίνει μισὸ γρόσι καὶ σημειοῦται αὐτὴ τὴν ἐποχὴ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο στοὺς λογαριασμοὺς, βλ. Καρακίτσιος, «Τὸ ΝΕΩΝ ΔΕΥΤΕΡΙ», ὅ.π., σ. 230.

14. Λάσο εἶναι τὸ κληροδότημα (μεγάλῃ δωρεά). Βλ. Ἀχιλ. Λαζάρου, *Ἡ ἁρμονικὴ καὶ αἰ μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς σχέσις αὐτῆς*, Ἀθῆναι 1976, σ. 159· Χρ. Λιόλιος, «Ἐνα κληροδότημα τοῦ Γαβριὴλ Σταγῶν στὴν Δεσκάτη τὸ 1813», *Μετέωρα* 31 (1977) 151-152 σημ. 64: ...λάσσον παντοπινὸν τοῦ ἀειμνήστου ἀρχιερέως Σταγῶν κ. Γαβριὴλ ἔθηκεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὴν εἰς τὸ χωρίον Δουοκάταν τῶν μεγάλων βασιλέων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης γρ. 50: ἦτοι πεντήκοντα καὶ διὰ τὸ χρονικὸν αὐτοῦ, διάφορον γρ. 6: ἔξι νὰ εἶναι ὑποχρεωμένοι οἱ κατὰ καιροὺς, τῆς αὐτῆς χώρας νὰ μνημονεύουσι Γαβριὴλ Ἀρχιερέας τῶν γονέων καὶ ἀδελφῶν αὐτοῦ...

15. Βλ. Ἠλ. Κωνσταντίνου, *Λεξικὸ τῶν ξένων λέξεων στὴν Ἑλληνικὴ γλῶσσα*, Ἀθῆναι 1992, σ. 24. Στα τουρκικὰ vakif = ἐκκλησιαστικὸ κτήμα.

16. Τὰ 20 εἶναι παράδες, ὑποδιαίρεσις τοῦ γροσίου ποῦ ἔχει 40 παράδες ἢ 120 ἄσπρα. Βλ. Δικ. Βαρμακάκος, *Συμβολὴ εἰς τὴν μελέτην τῶν ναυτικῶν ἐμπορικῶν καὶ οἰκονομικῶν ὄρων τοῦ Ἑλληνικοῦ χώρου (1605-1905 αἰών)*, Ἀθῆναι 1992, σ. 52.

ὁμόλογο διά γρόσια 287: 20 διακόσια / Τ.Σ.
 ὀκθόντα ἑπτὰ καὶ μισό ἐδανίσθην ὁ ὑποφε / νόμενος εἰς διαταγὴν τοῦ
 ἐμπόρου Ἰωάννου / χρηστοῦ ἔχομεν τὴν διορίαν ὡς ἐξῆς: β / αὐγούστου διά
 νὰ τὰ δόσω χωρὶς τινὰς φόρους / ἐάν περάσῃ ἀπὸ τὴν διορίαν τὰ τρέχη / μέ
 τόκους τὰ δύο εἴτε τῆς ἑκατόν / τό παρὸν ὁμόλογον εἰς κάθε ζητησίην του / εἰς
 ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν ὡς ὑποφαίνομε /
 τῆ β' αὐγούστου 1866 /
 εἶπο ο σφετκος ηπροσκομε το ανοθεν /
 εἶπο ο γιωργος μαρτιρας.

136.

Τ.Σ.

ὁμόλογον δια γροσιά τριακοσιά δεκα πέντε N 315 /
 ἐδανίσθην εἰπο ὑποφενος ἀπο τον κηριὸν Χριστον / ἠληοῦ ηπροσκομε δε πλη-
 ροσω αὐτο εἰς διαταγῆν αὐ / του του ἀνωτερου τριακοσιά δεκα πεντε γροσια
 κορης / τινός προφασεός κατὰ τὴν προτὴν ηουληου παρελ / θουσης δε της
 προθεσμηας να τρεχωσι με(χ)κρονηκον / τοκόν προς δεκα πεντε της % δια
 τουτο δηδομή / το παρὸν αὐτό εἰς ἐνδειξιν 1867 ηουληου 20 / σαλη οζσμανή
 μαζή με τον πεδημου ὑποσκομε τα ανοθεν / γροσια.
 μουεχτάρης¹⁷ σπαχῆς¹⁸ μαρτηρο
 μουεχτάρης ουνδελασα μαρτις
 μουεχτάρης ασανης παρηκαταρις μαρτηρό
 εἰω ὁ τέλης¹⁹ πηνή με λογον του σαλη οζσμανή γραφων μαρτηρο /
 Ἄξιον λόγον στό παρὸν ὁμόλογον ὅτι ἀπὸ τό λάσον ἐδίδοντο ὁμόλογα
 καὶ εἰς τοὺς μουσουλμάνους. Ἐπίσης μαθαίνουμε ὅτι ἡ Χότσιστα στά 1867
 εἶχε μουχτάρη καὶ Σπαχῆ.

137.

Τ.Σ.

187 / γρόσια ἑκατόν ογδοήκοντα ἑπτὰ ποσόν τὰ ὅποια τὰ ἑλαβὰ εἶπο ὑπο /
 φαينو κατοθεν με μαρτυρους πιαρα Απο τον Χριστον ἠλιουῦ κε ὑποσκομε να
 τα μετριοσ Απο σιμερων ἐντός / τον δεκά πέντε ημέρες αὐγουστου να του τα
 μετριοσ / εἰς διαταγῆν ηδιου ἀπογραμενου και ἀν περασόν Α / πο την διορίαν
 ηπροσκομέ πλερόσι νομμιον / τοκο ουτος κε ὑποσκομεθα
Χοτάσιτη 1870 ἀπριλιου 5
 εἶπο ασαν σαλή και με το πεδή μου ηπροσκομεθα τα ανοθε / γροσια .

17. *Muhtar* ἢ *μουχτάρης* ἢ *μουκτάρης* ἢ *μυκτάρης*: αἰρετός δημοτικός ἢ κοινοτικός σύμ-
 βουλος τῶν χωριῶν ἢ συνοικιῶν. Βλ. Ἄντ. Θεοφυλακτίδου, *Τουρκο-ελληνικὸν Λεξικόν*, Nur
 Basimeri 3/1 1960, σ. 465.

18. *Σπαχῆς* ἢ *σπαῆς*, τουρκικὰ *sipah*, σημαίνει ἱπτεὺς. Ἐδόθη ὡς τίτλος τοῦ τιμαριούχου ἐπὶ
 τουρκοκρατίας πού συγκέντρωνε καὶ τοὺς φόρους.

19. Εἶναι τὸ ὄνομα Ἀριστοτέλης Πίνο ἢ Μπίνο τοῦ ὁποίου ὑπάρχουν οἱ ἀπόγονοι ἀκόμη
 σήμερα στὴ Χότσιστα, μάλιστα ὁ Δημήτριος εἶναι τοπογράφος μηχανικός.

μουσταφᾶ σπαχῆς μαρτιρῶ
 Ἀσαν παρηκαταρι μαρτιρῶ
 ἐγὼ αὐτοὺς ὡς ὁμολογοῦν τα να γραφομενα γραφο / μαρτερό /

138. Ἐξῶθεν τό ὁμόλογον γράφει:

τῆς βαγγελίτζας Ἰτζη /
 σοντι Γρ:(οσια) 496/
 τεφά Γρ: 150/
 Γρ: 646/
 τεφά Γρ: 73/
 719

Ἐσῶθεν ἀναγράφονται στό ὁμόλογο τά κάτωθι:

T.Σ.

Αριθ. 496 Γρ(οσια) /

Τα ἀνώτερα τετρακόσια ἐνενηντα ἕξ γρόσια ὑπόσχομαι / πληρώσει ἐγὼ ἡ ὑποφαινόμενη εἰς διαταγήν τοῦ Κυρίου / Χρήστου Ἡλιοῦ εἰς προθεσίαν μέ-
 χρι τῶν ἐρχομένων / Ἁγίων Ἀποστόλων. Ἴνα τά πληρώσωμεν δίχως τινος /
 προφάσεως παρελθούσης δέ τῆς προθεσμίας νά / τρέξουν μέ Νόμιμον τόκον
 διά τοῦτο δίδω τό παρὸν μου. Εἰς ἀσφάλειαν καί εἰς ἔνδειξιν διό καί ὑπο-
 φαίνομαι.

Ἐν Χοτίστη 1872 Δεκεμβρίου 20 /

Ἐλαβον προσέτι ἑκατόν πενήντα ἀριθ 150 γρόσια / ἐγὼ ἡ βαγγελίτζα
 Ἰτση ὑπόσχομαι τά ἄνωθεν / καγὼ ἡ φίλια ηζφρετκοβέτζα ἐγγυοῦμαι διά τά /
 γρόσια. Ελάβαμεν προσέτι γρόσια 73 ἑβδομήντα τρία / καγὼ δέ ὁ παπᾶ
 εὐαγγέλιος Ναοῦμ μέ λόγον / των γράφω²⁰ καί μαρτυρῶ /
 τηρωβητζα ητοῦρο μάρτυς /
 σωτηριτζα σῶντα μάρτυς /
 Βασίλεως Δημητρίου Μαρτυρῶ /
 διδάσ(καλος) Δημήτριος Παναγιώτου μάρτυς /
 ἐγὼ ὁ βασιλεῖς ναουμι μάρτυρας /

Στό ὁμόλογο αὐτό πού ἔγραψε ὁ ἱερέας τοῦ χωριοῦ παπᾶ-Εὐάγγελος βροί-
 σκουε ἐκτός τῶν ἄλλων στοιχείων τῆ φίλια ηζφρετκοβέτζα ὡς ἐγγυήτρια, τήν
 τηρωβητζα ητοῦρο πού ἀπό τά ὀνόματά τους φαίνονται σλάβες καί ὑπογρά-
 φει ὁ γραφέας τοῦ ὁμολόγου ἀντ' αὐτῶν.

Στή Χότσιστα ὑπογράφει ὡς μάρτυς καί ὁ δάσκαλος αὐτῆς Δημήτριος
 Παναγιώτου, ὀρθογράφος καί καλλιγράφος. Τό ὁμόλογον εἶναι ἀπό τό λάσον
 τῆς σχολῆς Χοτσιστῆς, ὅπως φαίνεται, γιατί τό χορηγεῖ ὁ ἐπίτροπός της
 Χρῆστος Ἡλιοῦ ἐκ Χοτσιστῆς.

20. Τό ὁμόλογο ἔγραψε ὁ παπᾶ-Εὐάγγελος Ναοῦμ ἀπό τῆ Χότσιστα καλλιγράφος καί
 ὀρθογράφος πού δειχνει τή μορφωτική του παιδεία.

139. ὁμολογον τοῦ Κῶτσο /

πῆνε ἀπό 1872 /

γροσίων - 2, 572 /

Αριθ. 1ος

Ἐσῶθεν γράφει τό ὁμολογον:

Ὁμολογον γροσίου 2, 572 /

τά ἄνωθεν δύο χιλιάδες καί πεντακόσια ἑβδομήκοντα δύο / γρόσια ἔδα-
νείστην ὁ κάτωθεν ὑποφαινόμενος παρά / τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Ἁγίου Νικολάου
Κυρίου Βασιλείου πατᾶ Ἰωάννου ἀπό τοῦ τῆς ἐκκλησίας, τά ὁποῖα ὑπόσχο-
μαι πληρῶ / σας εἰς διαταγήν του τῶν ἔλευσομένων Ἁγίων Ἀποστόλων πα-
/ρελθούσης δέ τῆς προθεσμίας ταύτης θέλουσι τρέξει με / νόμιμον τόκον.
Ἦθεν εἰς ἔνδειξιν καί ἀσφάλειαν δίδωμι / τό παρόν καί οὕτως ὑποφαινομαι /
Τῆ 29 8/ρίου 1872 ἐν Χοτσίστη /

εγο ο κοτας πινε πτοσκομε /

Κωνσταντινος χρηστον μαρτυρω /

αντων τασε μαρτηρο /

Εἶναι τό πρῶτο ὁμολόγο τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Χοτσίστης πού
ἐκδίδει γιά τήν ἐνίσχυσίν του καθ' ὅτι ὁ Ἱ. Ναός χτίζεται αὐτή τήν ἐποχή καί
εἶναι ἓνα κόσμημα τῆς περιοχῆς, ὅπως δείχνει ἡ φωτογραφία του.

140. Ἐξῶθεν ἀναγράφει τό ὁμολογον:

ὁμολογον τοῦ θέμελη /

Ἰωάννου γρ(οσια) 887 προθ(εσμία) /

τῶν Αγ. Αποστ(όλων) 1875

N / 6 /

Κάτωθεν καί ἀντίθετα τῆς ἄνω καταγραφῆς τοῦ ὁμολόγου ἀναγραφέντας
στήν ἐξωτερική πλευρά τό ἀκόλουθον:

ἐμέτηρησεν ὁ Κύριος Χαράλαμπος θεμελης / διά τά ὀπισθεν χρήματα
γρ(οσια) τριακόσια / πενήντα Ἀριθ. 350 /

1881 τῆ α' μαρτίου Χότσιστα

Ἐσῶθεν τό ὁμολογον γράφει:

887 / Γρόσια /

Τ. Σ.

Τά ἄνωθεν ὀκτακόσια ὀγδοήκοντα ἑπτά / γρόσια ἔδανείστην ὁ ὑποφαινό-
μενος πα/ρά τοῦ λάσου τῆς Ἐκκλησίας δοθέντα / μοι διά χειρός τοῦ ἐφοροῦ-
ντος Κ(υρίου) Κων/σταντίνου Παπαδοπούλου καί ὑπόσχομαι / πληρῶσαι
αὐτά εἰς διαταγήν αὐτοῦ με / χρι τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων τοῦ ἔλευσομέ/νου
ἔτους. Παρελθούσης τῆς προθεσμί/ας θέλει τοῖς λογισθῆ καί νόμιμος τόκος /.
Καί εἰς ἔνδειξιν τῆ 13η 8μβρίου 1874 Χότζιστα /
Κ(ύριος) θεμελης Ἰωάννου ὑπόσχομαι τάνωθεν /
Γεώργιος Σπυρ. Σούρλα διδάσκαλος διά τόν ἀγράμματον θεμελη Ἰωάννου

κατ' αἴτησιν /
 του τοῦ ὑπέγραψα καὶ μαρτυρῶ /
 Γιοβάν (Ἰωάννης) Χρήστου μαρτυρῶ
 δημήτρης χρήστου μαρτηρο

Γραφέας τοῦ ὁμολόγου εἶναι ὁ διδάσκαλος Γεώργιος Σπυρ. Σούρα ὁ ὁποῖος εἶναι ὀρθογράφος-καλλιγράφος, ἔχει μόνον τὸν δμβριον ἀντὶ δμβριου τὸ σωστόν. Στὸ ὁμολόγο βρισκουμε τὰ πρῶτα ἐπιθέτα Παπαδόπουλος, Σούρα καὶ Πίνε ἐξαλβανισμένο τοῦ ἐπιθέτου Μπίνος (βλάχικη προέλευση) ποῦ ὑπάρχει μέχρι σήμερα στὴ Χότσιστα. Μνημονεύεται καὶ τὸ λάσον (κληροδότημα) τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸν ὁποῖον δανεῖζουν χρήματα. Ὅπως δὲ βλέπουμε ἀπὸ τίς δοσοληψίες, ἡ κώμη τῆς Χοροσίτης ἔχει εὐρωσθη οἰκονομία καὶ ἔχει ὑψηλὸ βιοτικὸ ἐπίπεδο γιὰ τὴν ἐποχὴ αὐτῆ.

141. Ἐξῶθεν τὸ ὁμολόγον ἀναγράφει:
 ὁμολόγον τοῦ Εὐαγγέλλου /
 στέριου γρο(οσια) : 1510 /
 προθεσμία τῶν Ἁγίων Ἀποστ(όλων) /
 τοῦ 1875 /
 N / 9

Ἐσωθεν τὸ ὁμολόγον ἀναγράφει:

Χροεμολόγον γρο(όσια) 1510:

Τὰ ἄνωθεν χίλια πεντακόσια δέκα γρο(όσια) ἔδα/νεῖσθημεν ἡμεῖς οἱ ὑποφαι-
 νόμενοι εἰς διαταγὴν τοῦ / Κυρίου εὐφόρου τῆς ἐκκλησίας διὰ προθεσμίαν
 διὰ / τὸ ἔτος ὀλόκληρον παρελθούσης δὲ τῆς διορίας / νὰ τοκισθῶσι μὲ νόμι-
 μον ἔσταν δίδομαι / τὸ παρόν μας εἰς ἔνδειξιν ὡς ὑποφαινόμεθα /
 1874 τῆ 78(βριου) /

εὐαγγέλιος Στέριου καὶ Μῆτα Ηλιοῦ /
 λεγγίης (ἀλληλεγγίως) ὑποσχόμεθα τὰ ἄνω /
 Κωνσταντῖνος Χρήστου μαρτυρῶ
 ὁ γράψας Νικόλας ἀντανίου μαρτυρῶ

142. Ἐξῶθεν τὸ ὁμολόγον ἀναγράφει:
 Ὅμολόγον τοῦ Χρήστου /
 Γάινου γρο(όσια) 560 /
 τοῦ 1875
 ἀριθ 3 / 1 /

Ἐσωθεν ἀναγινώσκομεν τὰ κάτωθι:

ὁμολόγον γρο(όσιων) 560 /
 τὰ ἄνωθεν (κατεστραμμένη ὀλόκληρη ἢ σειρὰ) λιρῶν / ὁ ὑποφαινόμενος

εἰς διαταγὴν τοῦ τυχόντος ἐπιτρόπου / τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου νικολάου
 Χοτοσίτης μέχρι / τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, παρελθούσης δὲ τῆς προθεσμίας/
 ταύτης θὰ ὑπολογίζονται μὲ νόμιμον τόκον / δι' ὃ δίδωμεν τό παρόν εἰς ἔν-
 δεξιὴν καὶ οὕτως / ὑποφαίνομαι /
 τῇ 25 8/βρίου 1875 ἐν Χοτοσίτῃ /
 Χρῆστο γίνω η̅ποςκομε /
 Χαράλαμπος Νικολ(άκη); μαρτυρῶ /

143. Ἐξωθεν τό ὁμολόγον γράφει:	
μολοπα (ὁμολογία) τουτήνε (αὐτή) γέργο /	
παπα θεμελης γρ(όσια) 270 /	
τιφα	27/
	297/
πιφ	+28/
	325/
... δουλειά	5.20/
	319.20/

Ἐσωθεν τό ὁμολόγο γράφει:

Ἐλαβαν οἱ ὑποφαινόμενοι βασιλίτσα Τανάσι παρὰ / τοῦ κυρίου Χρήστου
 Ἡλία γρόσια 270: ἦτοι διακό-/σια ἑβδομήντα σωστά ὑπομνήσκομε νά τά /
 δώσο εἰς αὐτῶν εἶται εἰς διαταγὴν αὐτῶν / μὲ προθεσίαν μέτριον ἁγίον ἀπο-
 στόλων τα με/τρον παρελθούσης δὲ τῆς προθεσμίας θέλουσι / τρέξη με νόμι-
 μον τόκων καὶ ὑποφαινόμεθα / τερά ἔτει ἔλαβα γρόσια εικοσι ἐπτὰ 27 /

8/βρίου 7: 1876 /

ἐγὼ ο βασιλῆς θανάσι η̅πόσκομε τανοθεν γροσια /
 ο Γράψας²¹ κατ' αἴτηση Διονύσιος ἱερέυς /
 Γράφω καὶ μαρτυρῶ /
 Νικόλαος Αντωνίου μαρτυρῶ /
 ραφαήλη βαγγέλη μαρτηρο
 ετι ταυφα ελαβα 28 : η̅τι η̅κουσι οχτο /

144. Ὅμολόγον 2 /	
Γιαννάκ(η) Ἁθ. Πίντσα /	
τῆς ἀδελφ(ότητος) Σελασφόρος /	
Διὰ λίρ(ας) ὀθ(ομανικὰς) 1 1/4 /	
N / 59 /	

Εἶναι γραμμένο ἔξωθεν τοῦ ὁμολόγου. Εἶναι γραμμένο τό ὁμολόγο σέ
 ἄπλο τετράγωνο χαρτί καὶ ἐξεδόθη εἰς Χοτοσίταν 22 Νοεμβρίου 1882 ἀπό τὴν

21. Γραφέας τοῦ ὁμολόγου εἶναι ὁ Διονύσιος ἱερεὺς, ὅπως ἀναφέρει ὁ ἴδιος πού ὑπογράφει
 μὲ τὸν ἴδιο γραφικὸ χαρακτῆρα.

ἀδελφότητα «Σελασφόρος»²², ὅπως ἀκριβῶς ἀναφέρει:

λίρας ὀθ(ωμανικὰς) 1 1/4/

Ἐλαβε ὁ ὑποφαινόμενος παρά τῶν κυρίων υἱῶν Χρ. / Ἀδάμου ταμείου τῆς ἐν Χοτοσίτῃ ἀδελφότητος ἡ Σελασφόρος / τῇ ὁποῖα ὑπόσχομαι πληρῶσαι εἰς τὴν διαταγὴν τῆς ἀποδεκταρ(που) / μεν ἡμέρας ἐξήκοντα μία. παρελθούσης τῆς παραδομῆς (νά παραδοθῆ) θέλει τρέξει / μέ τοὺς τόκους ὑπερ τιμῆς εἰς π(αρῶδες) ἔνδεκα.

*Τῇ 22 9/βρίου (1)882 θεοφάνης /
γιαννακῆς ἀθανασίου /
πτοσκομε τα ἀνοθεν /*

*Τῇ 25 8/βρίου 1875 ἐν Χοτοσίτῃ /
Χρήστο γίνω πτοσκομε /
Χαράλαμπος Νικολ.(άκη) μαρτυρῶ /*

145. Ἐξῶθεν τό ὁμόλογον σημειώνει:

*ὁμόλογον τοῦ Βα/
κουφίου τοῦ Βασίλ(η)/
μανοῦσε Γρ. 45 /
N 57*

Αρ' 15

Ἐσῶθεν δέ γράφει:

Ἄομόλογον διὰ γρῶσια τεσσαράκοντα / πέντε Αρ. / 45 /

ἐδανείσθην ὁ ὑπο / φαινόμενος εἰς μετρητὰ παρά τοῦ ἐπί/τροπου τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Νικο-/λάου καὶ ὑπόσχομαι πληρῶσαι τῇ διατα/γῇ τοῦ τυχόντος ἐφόρου τῆς ἐκκλη/σίας μέχρι τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων. Πα/ρελθούσης δέ τῆς προθεσμίας ταύτης / θέλουσι τοκισθῆ νομίμως καὶ εἰς ἔνδει/ξιν ὑποφάινωμαι /

Χότσιστα τῇ 28 8/βρίου 1882. δευτέρα /

βασιλῆς μανοῦσε πτοσκομε τανοθεν /

Νικόλαος (Εθνόσημο) μαρτυρῶ /

(δυσανάγνωστο)

ο γράψας κατ' αἴτησιν του Ναθαναήλ Αντω /

νίου ὄστις καὶ μαρτυρῶ

Ἄο γραφέας Ναθαναήλ Ἀντωνίου εἶνα ἐγγράμματος, ὀρθογράφος καὶ

22. Ἡ ἀδελφότητα «Σελασφόρος» ὑπῆρχε στή Χότσιστα στή 1875, ὅπως μαρτυρεῖται στό ὁμόλογο αὐτό, σέ ἀνάμνηση τῆς ἀρχαίας πόλεως Σελασφόρου, πλησίον τῆς σημερινῆς Πόγιανης καὶ Ἁγίου Γεωργίου Κορυθαῖς. Αὐτή τὴν ἐποχὴ συνηθίζεται στίς εὐρωστές κῶμες νά ἔχουν ἀδελφότητες ἐντός ἢ ἐκτός τῆς ἐπικρατείας των. Βλ. Ἐλ. Καρακίτσιος, Ὁρθόδοξοι ἱερεῖς καὶ διάκονοι ποὺ ἐπέζησαν τοῦ ἀθέου καθεστώτος στήν Ἀλβανία (1945-1990), Αὐθεντικὲς μαρτυρίες ἀπὸ τὴν Βόρειο Ἠπειρο, Θεσσαλονίκη 2001, σσ. 434-437.

καλλιγράφος καί ἀντί τῆς τουρκικῆς σφραγίδος ἄνωθεν, ὡς ἐσυνηθίζετο, τώρα θέτει τουρκικό χαρτόσημο γιά ἐπικύρωσι τοῦ ὁμολόγου τό ὁποῖον προσυπογράφουν οἱ δανειζόμενοι καί ἐγγυηταί.

146. Ἐξῶθεν ἀναγράφονται τά κάτωθι:

Ἀπόδειξις παρὰ τῆς Κωστανῶς συζύγου τοῦ / Μακαρίτου Κώτῃ Γεωργ. Βλάχου καί υἱοῦ τῆς / Στεφάνου, διά τό χρέος των εἰς Ἐκκλησίαν τοῦ / Ἁγίου Νικολάου Χοσισίτης / Ἐναρξίς τήν 9ην - 9/βρ(ιου) 97 λῆξις τῶν Ἁγ. Ἀποστόλ(ων) 1898 / Αρθ / 63 /

Ἐσῶθεν τό ὁμολόγον ἔχει ὡς ἔξῃς:

Εἰς ἐνδειξιν ἀσφαλείας δῆδομε τό παρόν μας εἰς χεῖρας τοῦ / ἐπιτρόπου τῆς ἐκκλησίας Χοσισίτης ὅτι δέ εἰς χρέος ὅπου χρεοστοῦμε / ἀπό ἐνοίκια ὅπου ἔχομε κατεχίση γο (εγῶ) τό ὁσπίτιον τῆς ἐκκλησίας / Χοσισίτης Ἁγίου Νικολάου κατά τόν κώδικα τῆς ἐκκλησίας / διό ὅσον ποιεῖ καί ἐγγεγραμμένο εἰς τόν ἴδιον κώδικα / ὁμοῦ μέ τους τόκους του μέχρι σήμερα καί εἰς τό ἔξῃς δέ ὅσον / καιρὸν παρέλθει υποσχόμεθα. πληρώσει αὐτά εἰς τόν τυχόντα ἢ / εἰς διαταχθέντα ἄνευ ἀναβολῆς παρελθούσας δέ τῆς ληφθεί/σης προθεσμίας υποσχόμεθα πληρώσει ἀλληγγύησι ὠφέλεια / καί τόκους ἐτεῖ διαλίτετι καί στεριτε μέχρι ἐξοφλίσεος τοῦ ἄνω / λογ-μοῦ. διά αὐτόν τόν λογ-σμόν ἔχομε δώσει μία ἀγγελά/δα τοῦ Ναθαναήλ Ἄντωνίου καί ἀποδιξαμε ὅτι ἔχομε / δοσεῖ αὐτοῦ την ἀγγελάδα διά αὐτοῦ τοῦ λογ-μοῦ θά ἔφερε / δέ ἀπο τοῦ ἀνο λογ-μου: ἐκτός τῆς διαληφθείσης προθεσμίας εἰάν τυχόν καί δὲν ἀποδιξομε μέχρι τῆς ἄνω προθεσμίας ὑπο / γήν τοῦ τυχόντος ἐπιτρόπου διο πρὸς ἐνδειξι καί ὠφέλεια / τοῦ ἀνωτέρου χρέους μας δίδομι το παρόν μας εἰς χεῖρας τοῦ / Χαραλάμπους Ν. Κάλτσο δια λογ-ζμόν τῆς ἐκκλησίας Χοσισίτης / του Ἁγίου Νικολάου ὡς υποφαινομαι ἀλεγγιός (ἀλληλεγγύως) /

Ἐν Κορυτσᾷ τῇ 9: 9/βριου 1897 /

εγὼ ἢ Κοστένω σύζηγος του μακαρίτου Κώστα Γεωργίου Βλάχου μετὰ τοῦ υἱοῦ μου στεφάνου ἀλληλεγγύης υποσχόμεθα τα ἄνωθεν (εθνόσημο) υπογραφομεσθε κατιποσκόμαι διά χηρός τοῦ Γράματος τό παρόν καί υπογραφο / υμεῖς ἢ δη καί μεις δέ δεκατηλοτηπούμαι / ο Γράψας το παρόν ἢ υπογράφη του ἀγραμμάτου κατετησήτου (κατ' αἴτησιν του) ἔγραψα καί τοὺς υπέγραψα /

Βασίλειος Δ. Ἀφεζόλον καί μαρτυρῶ /

Ἡλίας Δ. Αφαζόλον μαρτυρῶ /

Ναοῦμ Θ. κατηχτήης μαρτυρῶ /

Περγη Ευθ. Φαντη μαρτυρῶ /

147. Ἐπιστολή 24.6.1924 πρὸς τήν Ἱεράν Μονή Προφήτου Ἡλίας:

Ἐν Κορυτσᾷ τῇ 24 Ἰουνίου 1924 /

*Ἄγιε Ἠγούμενε καὶ κύριοι ἐπίτροποι / τῆς ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἡλία,
/ Ἡ οἰκία τὴν ὁποίαν ἡ ἱερὰ Μονὴ ἔχει ἐδῶ καὶ εἰς τὴν ὁποίαν κατοικῶ ἐγὼ /
σχεδὸν κινδυνεύει νὰ πέσῃ καὶ θά / εἶχε πέσει, ἂν δὲν ἐφροντίζα κάθε / ὥρα
καὶ στιγμή νὰ τὸ ἐπισκευάζω / διὰ τὰς ἐπισκευὰς δὲ ταύτης ἔχω / δαπανήσει
τρεῖς λίρας, τὰς ὁποίας / μὲ πολλὰς καὶ κοπώδεις ἐργασίας / εἶχε βγάλει.
Ἐφέτος λοιπὸν / θά μείνω χωρὶς ψωμί. Διὰ τοῦτο / σᾶς παρακαλῶ θερμῶς,
ὅταν ἔλθῃ / ὁ καιρὸς τοῦ ἁλωνίου, νὰ μοῦ στεί-/λετε 150 ὀκάδες σιτάρι, διὰ νὰ
μὴ ἀποθᾶ-/νω τῆς πείνας τώρα εἰς τὰ γηρατεία / διότι ἡ ἐργασία μου δὲν
ἐπαρκεῖ εἰς / διατροφὴν μου. /
Σᾶς προσκυνῶ ἡ δούλη σας /
Ἰσακίτσα /*

Ἡ ἱερὰ Μονὴ Προφήτου Ἡλιοῦ Χοτοσίστης ὑπῆρχε ἕως τὸ 1967 ἐπάνω
στό βουνό τῆς Χοτοσίστης ὄχι πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὸ χωριό. Στὴ δικτατορία τοῦ
Χότζα χρησιμοποιήθηκε γιὰ στρατώνες ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Στὰ 1967 ποὺ ἀπηγο-
ρευθῆ ἡ θρησκεία στὴν Ἀλβανία ἡ ἱερὰ Μονὴ κατεδαφίσθηκε ὅπως καὶ ἄλλα
παρεκκλήσια καὶ Ἱεροὶ Ναοί. Γλύτωσαν ὁ Ἱερὸς τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων λίγο
ἐπάνω ἀπὸ τὰ τελευταῖα σπίτια τοῦ χωριοῦ. Αὐτὸς χρησιμοποιήθηκε μέχρι τὸ
1994 ὡς φυλάκιο τοῦ ἀλβανικοῦ στρατοῦ ὅπου ἕμεναν μόνιμα στρατιῶτες.
Σήμερα ἐπανῆλθε στὴ λατρεία ἀπὸ τοὺς ὀρθοδόξους χριστιανοὺς τῆς Χοτσι-
στης. Παραμένουν μὲ λατρεία ἀπὸ τοὺς ὀρθοδόξους χριστιανοὺς τῆς Χοτσι-
στης. Παραμένουν μὲ ὀλονύκτιες προσευχῆς Χριστιανοὶ ἀπὸ τὴν γύρω
περιοχὴ τῆς Κορυτσᾶς πολλὲς φορὲς γιὰ τὴν ἰασι τοὺς ἀπὸ ψυχικὰ νοσήμα-
τα. Οἱ Χριστιανοὶ τῆς περιοχῆς εὐλαβοῦνται πολὺ τὸν Ἱερὸ Ναὸ τῶν Ἁγίων
Ἀναργύρων Χοτοσίστης.

Ὅσο γιὰ τὴν οἰκία στὴν Κορυτσᾶ περιουσία τῆς Ἱ. Μονῆς Προφήτου Ἡ-
λιοῦ Χοτοσίστης ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπόλοιπος ἐκκλησιαστικὴ περιουσία τῆς Ὀρθόδο-
ξης Ἐκκλησίας Ἀλβανίας κατασχέθηκε ἀπὸ τὸ κράτος καὶ δόθηκε σὲ ἀνθρώ-
πους τοῦ κόμματος τὶς περισσότερες φορὲς καὶ ἐλάχιστες σὲ ἄλλους ἀπλοὺς
πολίτες. Σήμερα ἀποδόθηκε στὴν Ἐκκλησία ἐλάχιστον μέρος τῆς κλαπέισης
περιουσίας ἀπὸ τὸ κράτος ἢ ἀκόμη διεκδικεῖται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία.

Ἡ ἱερὰ Μονὴ Προφήτου Ἡλιοῦ Χοτοσίστης ἐπανεκτίσθη τὸ ἔτος 1815 καὶ
κατεδαφίσθη ἀπὸ τὸ κομμουνιστικὸ καθεστῶς Ἐνβέρ Χότζα τὸ 1974. Εἶχε 40
δωματῖα κελλιὰ καὶ κάθε δωμάτιο ἀνῆκε καὶ σὲ ἓνα χωριό τῆς περιοχῆς ὅπου
πήγαιναν οἱ κάτοικοι γιὰ προσκύνημα. Γέροντες τῆς Χοτοσίστης ἐνθυμήθηκαν
μοναχοὺς τῆς Ἱ. Μονῆς τοὺς κάτωθι:

Τὸν μοναχὸ Δημήτριο Πριφτούλη, τὸν μοναχὸ Σάββα Κοκονόζη, τὸν μο-
ναχὸ Εὐθύμιο Ναοῦμ. Τελευταῖος ἠγούμενος ἦταν ἓνας εὐλαβῆς Γερμανὸς
στὴν καταγωγὴ (κανεῖς δὲν θυμᾶται τὸ ὄνομα) ὁ ὁποῖος συνελήφθη ἀπὸ τὸ
καθεστῶς Ἐνβέρ Χότζα καὶ ἀφοῦ τὸν φυλάκισαν μετὰ ὅτι παρτιζάνοι τὸν
ἐπέτελεσαν «χωρὶς ποτὲ κανεῖς νὰ μάθῃ γιὰ τὰ βάσανα αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου»,

όπως χαρακτηριστικά μου ανέφεραν αυτοί οι γέροντες στη Χότσιστα.

148. Συμφωνητικό 9.9.1941 μεταξύ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Χοτσιστής καί τῆς Ὀλγας Χριστοῦ Καραβακή, σέ μετάφραση²³ ἀπό τά ἀλβανικά ὅπου εἶναι γραμμένο:

Ἡ ὑπογεγραμμένη Ὀλγα Χριστοῦ Καραβακή ἡ γυναίκα / τοῦ Κώστα Γιώργη Ἀφεζόλη πού κατοικεῖ στή Χοτσιστα / δηλώνει ὅτι θά ἀναβάλλω ὅλα τά δικαιώματα ὅσα / ἀφορῶν τά χωράφια μας γιά τό χρέος πού μου / χρωστοῦσε ἡ Ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Νικολάου Χοτσιστής / 450 χρυσά Ναπολεόντια, ἐπειδή ἔχω πάρει πολλές / φορές χρήματα (ρῆτρα) καί ὅπως ἔχουμε / ἀποφασίσει στίς 10.5.1938 μέ τήν ἐπιτροπή τῆς Ἐκκλησίας / τό ποσοστό πού ἔχουμε ἀποφασίσει γιά τήν πληρωμή / καί τό τελευταῖο ποσοστό πού πρέπει νά μέ / πληρώσουν. Ἀποφασίσαμε νά μὴν ἔχω δικαίωμα γιά / τό ποσοστό. Κάναμε αὐτή τή δήλωση καί τό δέχτηκαν καί / οἱ μάρτυρες καί ἀπό τήν ἐπιτροπή τῆς Ἐκκλησίας /

Χότσιστα 9.9.1941/

ἡ ὑπογεγραμμένη /

Οἱ μάρτυρες εἶναι: / Ὀλγα Χριστοῦ Καραβακή /

Γιωργος Ἀφεζόλης /

Νικος Γκιάτα /

Ἰωσήφ Πλάκου /

Ὁ μεγαλοπρεπῆς Ἱερός Ναός Ἁγίου Νικολάου Χοτσιστής εὐτυχῶς λόγω τοῦ χώρου ἀλλά καί τῆς μεγαλοπρέπειας του δέν κατεδαφίσθη μετά τήν ἐπιβολή τῆς ἀθεΐας τό 1967 ἀλλά χρησιμοποιήθηκε ἀπό τό μέσον καί πίσω ὡς αἶθουσα κινηματογράφου καί διαλέξεων κομμουνιστικῆς προπαγάνδας καί ἀπό τό μέσον καί ἐμπρός ὡς βιβλιοθήκη τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος γιά τήν κόμη τῆς Χοτσιστής. Φυσικά τροποποιήθηκε ὁ ἐσωτερικός χώρος μέ τοίχους, ἀφοῦ ἀφαιρέθηκαν τέμπλο, εἰκόνες, γυναικωνίτης, προσκυνητάρια καί ὅ,τι ἄλλο ἐμπόδιζε στήν καινούργια διαμόρφωση.

Ὁ Ἱερός Ναός ἀπεδόθη στή λατρεία.

Μέχρι σήμερα γίνεται ἀποχωμάτωση, ἀποτερισμός καί λοιπαί ἐργασίαι πρόσθετα, γιά νά ἀποδοθεῖ ὁ Ἱ. Ναός πλήρης στήν πρώτη τῆ μορφῆ γιά τίς λειτουργικῆς ἀνάγκες τῆς Χοτσιστής. Μετά τήν ἐπιβολή ἀθεΐας ἀπό τόν Ἐνβέρ Χότζα τό 1967 ὁ Ἱ. Ναός Ἁγίου Νικολάου πρωτολειτοργήθηκε τό 1992 ἀπό τόν νῦν ἱερέα π. Παντελῆ Πλιάκου. Ὁ Ἱ. Ναός ἄρχισε νά κτίζεται τό 1906 καί τελείωσε τό 1926 κατά πληροφορίες τῶν γερόντων τῆς Χοτσιστής. Ἡ Χότσιστα εἶχε πρὸ τοῦ 1967 τοὺς κάτωθι Ἱ. Ναούς: Ἁγίου Νικολάου, Ἁγίων Ἀναργύρων Κοσμά καί Δαμιανοῦ, Ἁγίου Κων/νου, Ἀγ. Ἰωάννου,

23. Ἡ μετάφρασις ἐγινε ἀπό τήν Ἄννα Ζωηφόρου Κράλη, φοιτήτρια τῆς γαλλικῆς γλώσσας, ἀπό τή Χότσιστα.

Ἁγίου Ἀθανασίου, Ἁγίας Κυριακῆς, Ἁγίου Δημητρίου, Ἁγίας Παρασκευῆς, Ἁγίου Πέτρου καί τὴν Ἱερά Μονή Προφήτου Ἡλιοῦ.

Σήμερα διασώθηκαν μόνον οἱ κάτωθι ἱεροὶ Ναοί: Ἁγίου Νικολάου, Ἀγίων Ἀναργύρων Κοσμά καί Δαμιανοῦ, Ἁγίου Κωννου, Ἀγ. Ἰωάννου, Ἀγίας Κυριακῆς.

149. Τό ἡμῖς τοῦ συμβολαίου²⁴ τοῦ Ἱ. Ναοῦ Νικολάου²⁵ Χοροσίτης ἔτους 1928:

ἀσφάλεια ἀφήνουμε ἐξαγορά (6) κομμάτια στὴν περιουσία τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Νικολάου με συμβόλαια με ἀντίγραφα γιὰ τοὺς δύο Νοῦ 5-10 ἡμερομηνία 1 Ἰανουαρίου 1928 τὰ ὁποῖα κομμάτια εἶναι: ἓνα χωράφι οἰκόπεδο, ἓνα χωράφι οἰκόπεδο, ἓνα μαγαζί με πλευρὰ οἰκοπέδου-κῆπου, ἓνα ἄλλο μαγαζί με κῆπο καί τό ἔκτο κομμάτι ἓνα μαγαζί πού συνορεύει με γείτονες ὄλα αὐτὰ μαζί καί τό κόστος ὄλων αὐτῶν ὅπως γράφουμε καί στό δευτέρῃ (πρακτικὸ) μαζί με αὐτὸ τό συμβόλαιο καί τό δευτέρῃ (πρακτικὸ) θά τό παραδίνουμε σέ αὐτοὺς πού μᾶς ἔχουν τό δικαίωμα (ἀπόλυτο) νά ἔχουν ἐνέχυρο ὄλα αὐτὰ τὰ (6) ἔξι κομμάτια πού ἀναφέραμε παραπάνω τοῦ Ἁγίου Νικολάου. Τὰ ὁποῖα μετὰ θά εἶναι περιουσία τοῦ δανειστή ἀλλὰ θά εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά ἔχουν μιά ἀσφάλεια ἀπόλυτη.

Ὅλο τό κείμενο εἶναι στά ἄλβανικά καθ' ὅτι ἀπαγορεύεται ἡ χρῆσις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης μετὰ τό 1920. Ὅπισθεν τοῦ μισοῦ αὐτοῦ συμβολαίου ἔχουμε τίς κάτωθι ὑπογραφές:

	<i>Λάμπη Χουράτι</i>	(γραμμμένο ἄλβανικά)
θέσις τεσσάρων /	<i>Ντώνη Σωτήρη</i>	(γραμμμένο ἄλβανικά)
ἄλβανικῶν ἔθνοσήμων /	δυσσανάγνωστο σύμπλεγμα	
	»	»
	<i>Μιχάλ Ρέξη</i>	(γραμμμένο ἄλβανικά)
	<i>Κρίστο Φ. Ντοροτλῆς</i>	(γραμμμένο ἄλβανικά)
	<i>Νικόλας Πόπρας</i>	(γραμμμένο ἑλληνικά)
	<i>Θύμη Ντιμονίδης</i>	(γραμμμένο ἄλβανικά)
	<i>Νικόλας Σκούρτης</i>	(γραμμμένο ἄλβανικά)
	<i>Κωνστ/νος Πόπλες</i>	(γραμμμένο ἑλληνικά)
	<i>Ηλία Κελέτσι</i>	(γραμμμένο ἄλβανικά)
	<i>Βαγγέλ Ματκούλη</i>	(γραμμμένο ἄλβανικά)
	<i>Παντελεῆμων Πύρο Κώτση</i>	(γραμμμένο ἄλβανικά)
	<i>Παντη Πλιάκου</i>	(γραμμμένο ἄλβανικά)

24. Τό συμβόλαιον μετέφρασε ἡ φοιτήτρια Ἄννα Ζωηφόρου-Κράλη.

25. Τό συμβόλαιον ἀνήκει στό ἀρχεῖον τοῦ Σωτηρίου Θ. Κράλη, πού ἐπὶ χρόνια ἦταν ἐπίτροπος τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου καί ὁ ὁποῖος διέσωσε ὄλο τό ἀρχεῖο τοῦ Ἱ. Ναοῦ καί τό παρέδωσε πρὸ τοῦ θανάτου του στὴν Ἱερά Μητρόπολη Κορυθαῖς.

Ἐκ τῆς παρουσίας τῆς διασωθείσης βιβλιοθήκης τοῦ Σωτηρίου Θεοδώρου Κράλη ἐξάγουμε πολλά στοιχεία γιά τό χωριό Χότσιστα. Ἡ Ἀστική Σχολή Χοτσιόστης πού κατηργήθη μετά τήν ἐνσωμάτωση τοῦ χωριοῦ στό νεοσύστατο ἄλβανικό κράτος ἔδωσε πολλούς μορφωμένους στήν κρατική μηχανή. Ἡ ὄθηση στά γράμματα καί τόν πολιτισμό γιά τό χωριό ἦταν μεγάλη. Παρά πολλοί ἀπόφοιτοι τῶν Πανεπιστημίων Ἀλβανίας καταγόμενοι ἀπό τή Χότσιστα στελεχώνουν ἀκόμη σήμερα τό ἄλβανικό κράτος ἢ εὐρίσκονται ἐργαζόμενοι στήν Ἑλλάδα ὡς πολιτικοί μηχανικοί ἢ τοπογράφοι²⁶. Ὁ Θεόδωρος, ὅπως συμπεραίνεται, κατεῖχε σημαντικά τήν ἑλληνική παιδεία καί διά τοῦτο τόν υἱό του Ζωηφόρο τόν προώθησε στά γράμματα. Εἶναι σήμερα γεωπόνος καί ἔχασε τήν ἐργασία του στήν κοινότητα Χοτσιόστης, γιατί ἡ κόρη του Ἄννα λειτουργεῖ τό Ἑλληνικό Φροντιστήριο Χοτσιόστης, ὅποτε μπήκε στό στόχαστρο ἀνθελληνικῶν κύκλων τοῦ χωριοῦ πού σκοπίμως δέν ἀναφέρω. Ὅλη ἡ βιβλιοθήκη εἶναι ἕνα ἐλάχιστο δείγμα πολιτισμοῦ πού ἀπέμεινε ἀπό τήν ἀνθοῦσα ἄλλοτε ἑλληνική κωμόπολι τῆς ἐπαρχίας Κορυτσᾶς τῆς ὁμορφῆς Χοτσιόστης πού σήμερα ξεγυμνώθηκε στήν προσπάθεια τῆς πλήρους ἐξαλβανίσεώς της ἀπό τό 1920 καί ἐντεῦθεν.

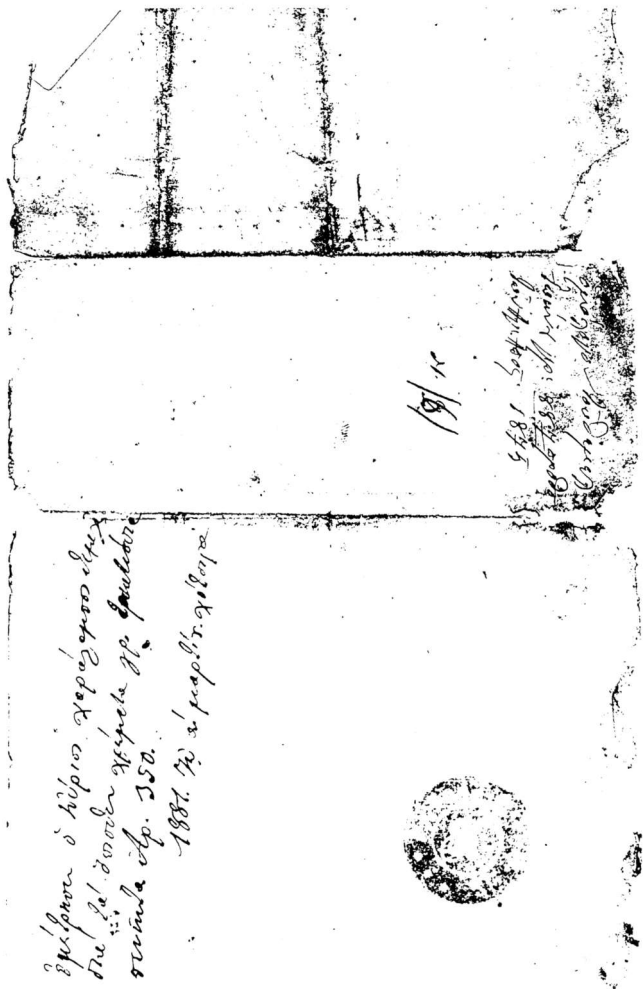
ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΚΑΡΑΚΙΤΣΙΟΣ
ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ - ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

26. Εἶναι οἱ ἀδελφοί Μπίνο πού ἐργάζονται στή Θεσσαλονίκη, ἐνῶ ὁ Δημήτριος Μπίνος ἐργάζεται σήμερα στή Χότσιστα ὡς τοπογράφος.

SUMMARY

Eleftherios Karakitsios, *Books of Old Editions from the Sotirios Bortsis's or Kralis's Private Collection in Hotsista, Koritsa.*

The town of Hotsista is ten kilometers from Greek-Albanian borders on the side of Albania. When the Albanian State was formed in 1912-1914, Hotsista together with a substantial part of Northern Epirus passed under Albanian command. The town populated by Greeks held an Urban School from the mid- 19th century till the early 20th century. Many of the Greeks were successful in their academic pursuits and came to hold senior offices of the Albanian State. St. Nikolaos's Church's council established a bank (Lasso) in the town. Numerous contracts that the bank made with Hotsista's residents in conjunction with various informative remarks known as enthymises (εὐθυμίσεις) can be found in Bortsis's collection. Contracts and enthymises in the volumes of the collection total up to 152. He managed to store and keep them in fine condition, saving them from destruction. Considering that these documents were forbidden by Enver Hoja's communist regime, we can be sure that Bortsis protected them by risking his life. I hold these documents to be of great historical importance and this is why I chose to base my project on them.

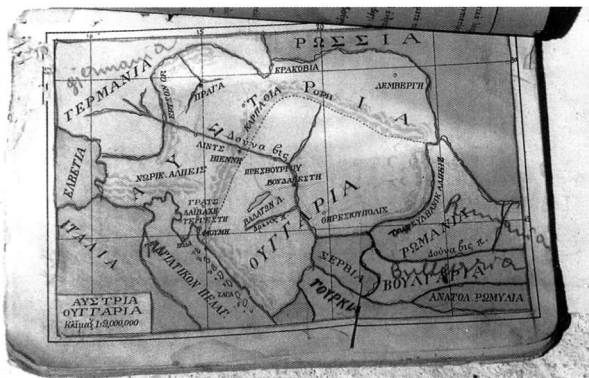

Μαρίνου ὁ κύριος χορηγῶσα εἶται
τῆς ἐκδοτικῆς ἐπιχειρήσεως
ἐπιμελὴς ἔστω. 350.
1887. καὶ ἡ μαρίνου γράμματα

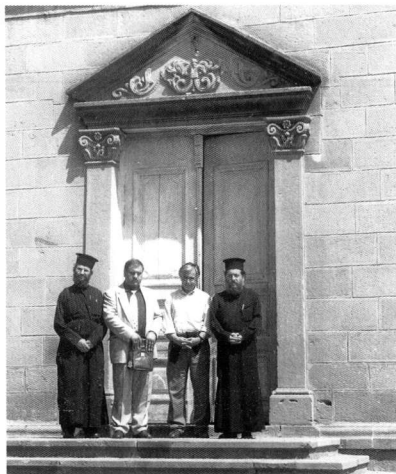
19/11

5281. Μαρίνου
ἐπιμελὴς ἔστω
ἐπιμελὴς ἔστω

Εἰκ. 2. Πίπσο ὄψη ὁμολόγου.

Εἰκ. 3. Ἀπό τὴν «Γεωγραφία Κορυτσᾶς (...) τό υπ' ἄρ. 118 βιβλίον τῆς παρούσης. Ἐδῶ καταφαίνεται τὸ ἐφήμερο κράτος «Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας» ποῦ ἐνωσιμῶτισε ἡ Βουλγαρία μὲ πραξικτόπημα.

Εἰκ. 4. Ι. Ν. Ἁγίου Νικολάου Χοτσιστῆς (Hoçisht). Λεπτομέρεια νότιας εἰσόδου μὲ τὰ σκαλιστὰ θυροστόμια ἀπὸ γνόπια πέτρα. (Φωτ. π. Ἐλευθ. Καρακίτσιος, 2002). (Ἐπὶ τῆς εἰσόδου, ὅπως βλέπομε ἐξ ἀριστερῶν πρῶτος ὁ π. Παντελῆς Πλιάκου, ἱερεὺς Χοτσιστῆς, ὁ Ἰω. Μανίνας, νῦν ἱερεὺς στὸν Βόλο, ὁ κ. Ἰθάν. Καραθανάσης, καθηγητῆς Α.Π.Θ., ὁ π. Σπύρος Κατουίντης ἀπὸ τὴν Κορυτσᾶ, 10.7.2002).